

VROM-Inspectie
*Ministerie van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer*

Negen Nationale Snelwegpanorama's

Ruimtelijke ontwikkelingen in beeld

Datum 19 maart 2009
Status Definitief

Colofon

Versie 9
Contactpersoon M.T. Beemer/R.J. Looijmans

T 026 352 8400
F 026 352 8455

VROM-Inspectie
Programma Ruimte, Mooi en Duurzaam

Postbus 136
6800 AC Arnhem

Bijlage(n)

Auteurs drs. M.T. Beemer
ing. R.J. Looijmans

Samenvatting

Aanleiding

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) heeft op 7 november 2008 de structuurvisie voor de snelwegomgeving "Zicht op mooi Nederland" (de structuurvisie) aan de Tweede Kamer aangeboden. Hierin zijn negen Nationale Snelwegpanorama's aangewezen. Voor deze gebieden zal in de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Ruimte geregeld worden dat de gebiedskwaliteiten en de zichtbaarheid en herkenbaarheid hiervan vanaf de snelweg beschermd worden. De gebieden worden planologisch niet op slot gezet, het zogenaamde ja mits-afwegingskader is hier van toepassing. De VROM-Inspectie (VI) heeft op verzoek van de minister van VROM geïnventariseerd welke ruimtelijke ontwikkelingen nu spelen of in de toekomst kunnen gaan spelen die van invloed kunnen zijn op de zichtbaarheid of herkenbaarheid van de gebiedskwaliteiten. Ook geeft de VI een eerste advies op welke wijze de minister haar interventiemogelijkheden kan aanwenden om haar beleidsdoelen te realiseren.

Onderzoek

De negen Nationale Snelwegpanorama's worden niet door het Rijk exact gelokaliseerd. De VI heeft voor de inventarisatie als onderzoeksgebied de in de structuurvisie opgenomen gebiedskaarten genomen. Ook opvallende ontwikkelingen in de directe omgeving van de Nationale Snelwegpanorama's zijn bij het onderzoek betrokken. De geïnventariseerde ontwikkelingen zijn niet diepgaand geanalyseerd. Toch hebben de onderzoekers wel een inschatting gemaakt of de geïnventariseerde ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage kunnen leveren aan de ruimtedruk per Nationaal Snelwegpanorama.

Voor het verkrijgen van gebiedsinformatie heeft de VI per onderzoeksgebied contact opgenomen met de betrokken instanties, bij de gemeenten een dossieronderzoek verricht, interviews en (eventueel) een schouw in het gebied gehouden. De rapportage is teruggelgd bij de gemeenten voor commentaar. Door deze werkwijze is er een betrouwbaar beeld ontstaan van de situatie in januari 2009.

Conclusie

Algemeen beeld inventarisatie

De negen Nationale Snelwegpanorama's zijn gelegen op het grondgebied van 28 gemeenten en zeven provincies. De inventarisatie heeft een divers beeld opgeleverd binnen de negen Nationale Snelwegpanorama's. Een aantal ruimtelijke ontwikkelingen is te kwantificeren als stimulans voor het gebied. Het merendeel van de geïnventariseerde ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot ruimtedruk op de acute, korte of langere termijn.

Belevingswereld gemeenten

Uit de contacten met de betrokken gemeenten blijkt dat de gemeenten op de hoogte zijn van de structuurvisie en dat zij een positieve grondhouding hierover innemen. Een aantal gemeenten houdt al rekening met de uitgangspunten van de structuurvisie.

Acuut

In acht Nationale Snelwegpanorama's is geen sprake van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen zoals woonwijken, bedrijventerreinen etc. die leiden tot acute ruimtedruk. Alleen in het Nationaal Snelwegpanorama Wiericke is sprake van een grootschalige ontwikkeling (het bouwrijp maken van een gebied voor de realisatie

van een wijk voor 110 woningen). In vijf Nationale Snelwegpanorama's is sprake van kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen (zoals de aanleg van een hoogspanningsstation en het kunnen veranderen van het huidige agrarische gebruik naar een andersoortig agrarisch gebruik).

De VI adviseert het Directoraat-Generaal Ruimte (DGR) voor deze ruimtelijke ontwikkelingen in overleg te treden met de initiatiefnemers en de bevoegde gezagen.

Korte en langere termijn

In acht Nationale Snelwegpanorama's zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die op korte en langere termijn kunnen leiden tot ruimtedruk. Met name op de korte termijn zijn in een aantal snelwegpanorama's grootschalige ontwikkelingen gepland. Het betreft bijvoorbeeld de aanleg van bedrijventerreinen, woonwijken en infrastructurele werken in de Nationale Snelwegpanorama's.

De VI adviseert DGR om de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen te prioriteren. Vervolgens zal op basis hiervan en in samenhang met de interventiemogelijkheden voor de korte termijn richting en samen met gemeenten en provincies acties moeten worden geformuleerd. Voor de langere termijn adviseert de VI dat de regionale accounts (DGR/VI) van het ministerie van VROM de komende tijd het belang van de doorwerking van de structuurvisie richting provincies en gemeenten uitdragen.

Invloeden van buitenaf

In de nabije omgeving van de Nationale Snelwegpanorama's zijn (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama. De VI adviseert DGR om na te gaan of hiervoor beleid moet worden ontwikkeld.

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	9
1 Eemland	13
1.1 Nationaal Snelwegpanorama Eemland	13
1.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	14
1.3 Conclusie	16
2 Wijde Wormer-Oostzaan	19
2.1 Nationaal Snelwegpanorama Wijde Wormer-Oostzaan	19
2.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	20
2.3 Conclusie	22
3 Wiericke	25
3.1 Nationaal Snelwegpanorama Wiericke	25
3.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	26
3.3 Conclusie	31
4 Wijk en Wouden	35
4.1 Nationaal Snelwegpanorama Wijk en Wouden	35
4.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	36
4.3 Conclusie	39
5 Noord-Kennemerland	41
5.1 Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland	41
5.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	42
5.3 Conclusie	43
6 Venen-Vecht	47
6.1 Nationaal Snelwegpanorama Venen-Vecht	47
6.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	48
6.3 Conclusie	50
7 Hoeksche Waard	53
7.1 Nationaal Snelwegpanorama Hoeksche Waard	53
7.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	54
7.3 Conclusie	55
8 IJsselvallei	57
8.1 Nationaal Snelwegpanorama IJsselvallei	57
8.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	58
8.3 Conclusie	59
9 Drentsche Aa	63
9.1 Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa	63
9.2 Ruimtelijke ontwikkelingen	64
9.3 Conclusie	65
10 Interventiemogelijkheden minister	67
11 Conclusies	75
12 Bijlage 1 Begrippen- en afkortingenlijst	79
13 Bijlage 2 Overzicht provincies en gemeenten	81
Meer informatie	83

Inleiding

Aanleiding

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) heeft op 7 november 2008 de structuurvisie voor de snelwegomgeving "Zicht op mooi Nederland" (de structuurvisie) aan de Tweede Kamer aangeboden. Doel van de structuurvisie is om de ruimtelijke kwaliteit van de snelwegomgeving te verbeteren en herkenbare en kenmerkende landschapskwaliteiten in de snelwegomgeving veilig te stellen. Dit doel wordt ondermeer bereikt door het selecteren van negen Nationale Snelwegpanorama's (figuur 1). Voor deze gebieden zal in de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Ruimte geregeld worden dat de gebiedskwaliteiten en de zichtbaarheid en herkenbaarheid hiervan vanaf de snelweg beschermd worden. Binnen deze voorwaarde blijven wel ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk: de gebieden worden planologisch niet op slot gezet, het ja mits-afwegingskader is van toepassing.

Ook heeft het kabinet ervoor gekozen de provincies de ruimte te geven om het beleid voor de Nationale Snelwegpanorama's uit te werken. Dit betreft ook het lokaliseren van het panoramagebied en het vaststellen van de gebiedskwaliteiten hierbinnen. Het Rijk heeft daarom geen begrenzing per panorama vastgesteld, maar wel aangegeven waar de zichtbaarheid vanaf de snelweg speelt.

In de Nationale Snelwegpanorama's kan sprake zijn van ruimtedruk. Dit is de kans dat in de toekomst in het gebied bebouwing, beplanting en ruimtelijke elementen (antennes, hoogspanningsmasten etc.) verschijnen die de gebiedskwaliteiten aantasten of de herkenbaarheid of zichtbaarheid hiervan verminderen.

De minister wil in beeld hebben welke ruimtedruk er is in de negen Nationale Snelwegpanorama's. Daarom heeft de VROM-Inspectie (VI) voor deze Nationale Snelwegpanorama's geïnventariseerd welke ruimtelijke ontwikkelingen nu spelen of in de toekomst kunnen gaan spelen die van invloed kunnen zijn op de zichtbaarheid of herkenbaarheid van de gebiedskwaliteiten.

Onderzoek

Bij de uitgevoerde inventarisatie is de VI als volgt te werk gegaan.

Bepaling onderzoeksgebied

De Nationale Snelwegpanorama's worden niet door het Rijk exact gelokaliseerd. De VI heeft daarom voor de inventarisatie als onderzoeksgebied de in bijlage 2 (de structuurvisie) opgenomen gebiedskaarten genomen. Ook opvallende ontwikkelingen in de directe omgeving van de Nationale Snelwegpanorama's zijn bij het onderzoek betrokken. Bijlage 2 bevat een overzicht van alle provincies en gemeenten naar Nationaal Snelwegpanorama.

Veldonderzoek

Voor het verkrijgen van gebiedsinformatie heeft de VI per onderzoeksgebied contact opgenomen met de betrokken gemeenten, provincies en vertegenwoordigers van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Verkeer & Waterstaat (V&W)/Rijkswaterstaat. Voor drie Nationale Snelwegpanorama's is contact opgenomen met de Stichting het Groene Hart omdat deze stichting in deze gebieden een inventarisatie heeft uitgevoerd.

Verder heeft de VI de vigerende bestemmingsplannen van het gebied onderzocht op potentiële ruimtelijke ontwikkelingen die bij recht of met een aanlegvergunning mogelijk zijn. Denk daarbij aan de mogelijkheid om te mogen omschakelen van

Figuur 1: Overzicht van de negen Nationale Snelwegpanorama's

Bron: de structuurvisie

weidegebied naar bosbouw/glastuinbouw/bouwland etc. Ook zijn per gemeente de onlangs verleende bouwvergunningen of de lopende bouwvergunningprocedures geïnventariseerd op het effect voor het Nationale Snelwegpanorama bij het realiseren van het bouwobject.

In een interview is met betrokken gemeenteambtenaren nagegaan welke ruimtelijke ontwikkelingen op termijn (kunnen) gaan spelen.

Ten slotte is, daar waar zinvol, een schouw in het onderzoeksgebied gehouden.

Verificatie

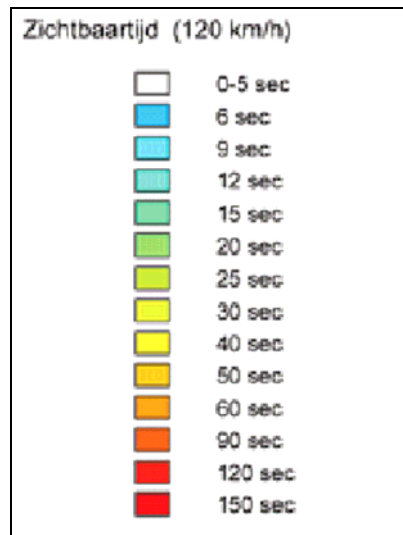
De constatering is in een samenvatting per Nationaal Snelwegpanorama teruggekoppeld aan de desbetreffende gemeenten met het verzoek inhoudelijk te reageren. Na het verwerken van de reacties is het eindrapport definitief vastgesteld. Door deze werkwijze is er een betrouwbaar beeld ontstaan van de situatie in januari 2009.

Analyse

De geïnventariseerde ontwikkelingen zijn ingedeeld in de volgende groepen:

- Stedelijke ontwikkeling (woonwijk, verdichting lintbebouwing, combinatie wonen en werken, recreatie);
- Bedrijventerrein;
- Niet agrarische bebouwing (geluidscherm, landgoed, niet agrarisch bedrijf);
- Agrarische bebouwing (uitbreiding van bestaande agrarische bebouwing, nieuw agrarisch bedrijf en verglazing);
- Agrarische activiteiten (teeltwisseling bij recht of aanlegvergunningstelsel)
- Natuurlijke barrière (beplanting, geluidswal);
- Ruimtelijke elementen en infrastructuur (windmolen, zendmast, hoogspanningsmast, weg);
- Ecologische Hoofdstructuur (biodiversiteit/bescherming gebiedskwaliteiten).

Figuur 2: Legenda zichtbaarheidskaarten

Bron: Briefadvies Zichtbaarheidsanalyse snelweguitzichten – Ruimtelijk Planbureau

De belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) zijn in de zichtbaarheidskaarten van de Nationale Snelwegpanorama's ingetekend. Deze kaarten geven de zichtbaarheid van de wegomgeving rijdend over de snelweg weer. Van donkerblauw naar donkerrood (figuur 2) geeft dat de tijd aan dat de weggebruiker zicht heeft op het gebied (zie bijlage 3 van de structuurvisie). De geïnventariseerde ontwikkelingen zijn niet diepgaand geanalyseerd. Toch hebben de onderzoekers wel een inschatting gemaakt of de geïnventariseerde ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage kunnen leveren aan de ruimtedruk per Nationaal Snelwegpanorama. Of de ruimtelijke ontwikkeling daadwerkelijk tot een aantasting leidt, is op basis van dit onderzoek voor de meeste gevallen niet duidelijk. Nader onderzoek zal uit moeten wijzen of toename van ruimtedruk plaatsvindt. Bepalend daarbij zijn ondermeer de exacte ligging van het object ten opzichte van de zichtlijnen, de landschappelijke inpassing en/of compenserende maatregelen die mogelijk zijn.

Andere ruimtelijke ontwikkelingen kunnen volgens de onderzoekers een stimulans voor het gebied betekenen. Hiervan is sprake indien de ruimtelijke ontwikkeling een bijdrage kan leveren aan de versterking of het behoud van de gebiedskwaliteiten of de zichtbaarheid of herkenbaarheid daarvan.

Er wordt per Nationaal Snelwegpanorama een driedeling gehanteerd voor ruimtedruk: acuut, op korte en op langere termijn.

De ruimtedruk is *acuut* indien er sprake is van een ontwikkeling waarvoor de planologische procedure en de vergunningprocedure geheel zijn doorlopen en waarvan de realisatie elk moment kan aanvangen. Daarnaast staat het bestemmingsplan bij recht ruimtelijke ontwikkelingen toe waarvoor geen vergunning nodig is.

Het kenmerk van ruimtedruk op *korte termijn* is dat het vigerende bestemmingplan met de daarin genoemde voorschriften ruimte biedt voor ongewenste ontwikkelingen. Hiervoor moet nog wel een vergunningprocedure worden doorlopen. Er is sprake van ruimtedruk op *langere termijn* indien er nog een ruimtelijke procedure moet worden gevolgd om toekomstige ontwikkelingen (in bijvoorbeeld visies) te verwerken in bestemmingsplannen.

Leeswijzer

De hoofdstukken 1 tot en met 9 geven per Nationaal Snelwegpanorama een weergave van de inventarisatie. De behandeling van deze inventarisatie correspondeert met de numerieke volgorde van de panorama's in figuur 1.

De opbouw per hoofdstuk is als volgt:

- Een beschrijving van het gebied en de planologische situatie;
- Een beschrijving van de ruimtelijke ontwikkelingen;
- De conclusie.

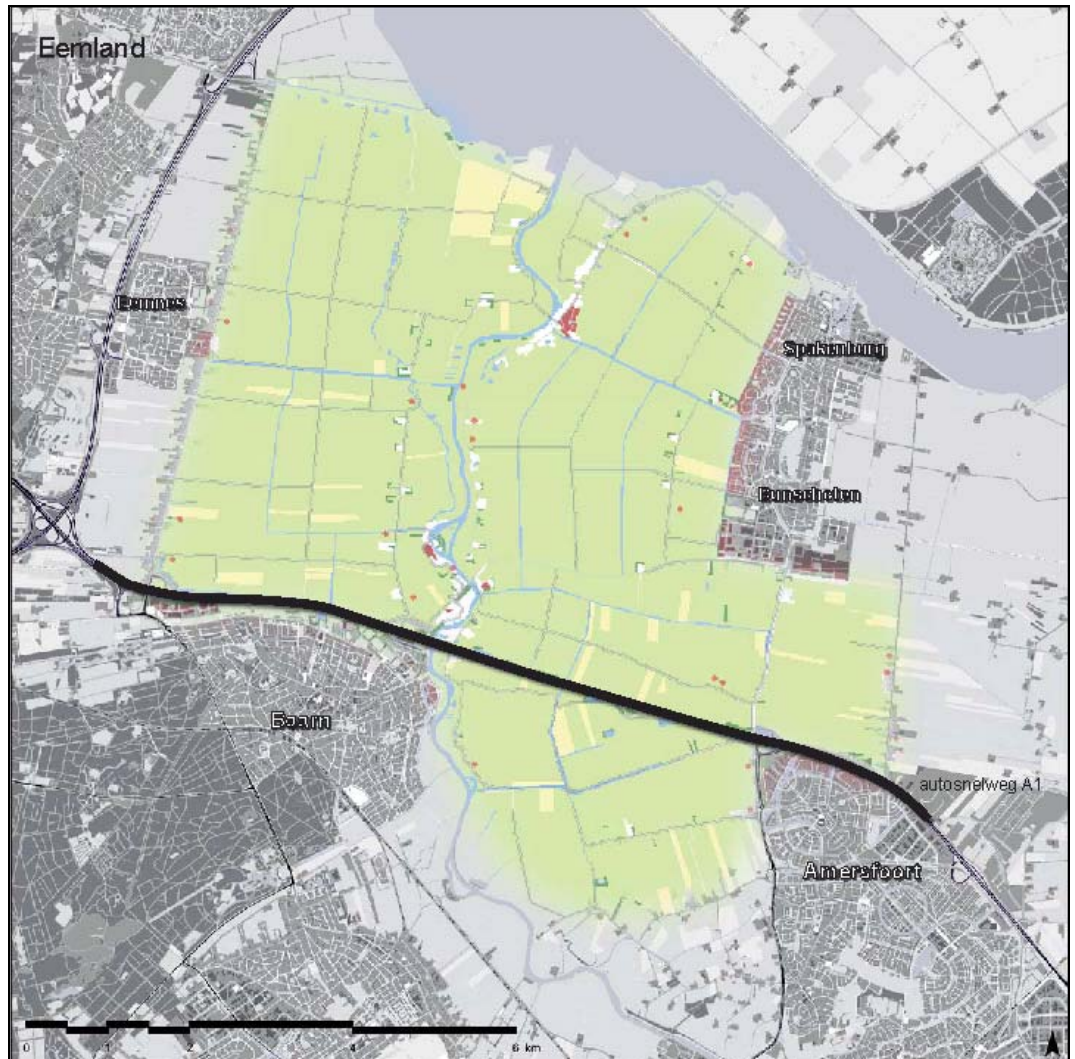
Per snelwegpanorama zijn twee kaarten opgenomen. Een kaart met de afbakening van het onderzoeksgebied en een zichtbaarheidskaart waarop de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) met ruimtedruk zijn aangegeven. Hoofdstuk 10 bevat een overzicht van interventiemogelijkheden die de minister van VROM tot haar beschikking heeft ter bescherming van de gebiedskwaliteiten in de negen Nationale Snelwegpanorama's. In het laatste hoofdstuk staan de belangrijkste conclusies met de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in tabelvorm naar type en thema.

1 Eemland

1.1 Nationaal Snelwegpanorama Eemland

Figuur 3: Onderzoeksgebied Eemland

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Eemland (A1) ligt in het Nationaal Landschap Arkemheen-Eemland, tussen de kernen Eemnes, Baarn, Bunschoten en het stedelijk gebied Amersfoort. Het snelwegpanorama biedt zicht op het extreem open veenweidelandschap vanaf één zijde van de snelweg A1 tegenover Baarn en vanaf beide zijden van de A1 tussen Baarn en Amersfoort, en op de rivier de Eem die het snelwegpanorama doorkruist.

Planologische situatie

Het gebied van het snelwegpanorama ligt in de gemeenten Bunschoten, Eemnes, Amersfoort en Baarn. Voor het onderzoek zijn zes bestemmingsplannen van belang.

Het meest recente bestemmingsplan is het bestemmingsplan "Buitengebied 2006" van de gemeente Bunschoten. De overige vijf zijn ouder dan tien jaar. De gemeente Amersfoort en de gemeente Baarn zijn hun bestemmingsplannen nu aan het actualiseren.

Het plan "Landelijk gebied" van de gemeente Baarn is als ontwerpplan in procedure. De vigerende bestemmingsplannen zijn over het algemeen conserverend omdat de gemeenten de openheid willen borgen.

1.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Natuurlijke barrière

Langs de A1 heeft Rijkswaterstaat bomen (knotwilgen) geplant. De reden hiervoor is de verkeersveiligheid. De bomen moeten voorkomen dat over de snelweg laag vliegende zwanen (beschermend soort) in botsing komen met het autoverkeer. De bomen zijn geplant op het grondgebied van de gemeente Amersfoort en dit past binnen de bestemming van het vigerende bestemmingsplan. Het is een tijdelijke noodmaatregel. Dit punt wordt meegenomen in de planstudie van de driehoek A27-A1-A28.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Rijkswaterstaat is gestart met het opstellen van een milieueffectrapportage (MER) over verkeerskundige maatregelen bij het verkeersknooppunt Hoewelaken (A1/A28). Uit de Startnotitie voor deze mer-procedure blijkt dat verkeerskundige maatregelen direct tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Eemland. De te onderzoeken maatregelen zijn namelijk verbreding van de A1 en bypasses die in het Nationaal Snelwegpanorama hun tracés vinden.

Provinciaal beleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

In het streekplan van de provincie Utrecht is de mogelijkheid opgenomen om in het gebied van het Nationaal Snelwegpanorama voor maximaal twee locaties een kleinschalige opstelling van windturbines te realiseren. Bij kleinschalig gaat het om drie tot zes windturbines.

De provincie heeft een verkennende studie uitgevoerd naar de binnenhavens in (en nabij) Utrecht die potentie hebben voor het stimuleren van goederenvervoer over water. Beleidsmatig duidt de provincie Utrecht dit aan met 'Blue Ports'. In de studie wordt het vervoer over de Eem belicht en is bij Eemnes een potentiële locatie voor regionale aanlanding van containers in beeld.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Bedrijventerrein

In de gemeente Bunschoten wordt een bestemmingsplan opgesteld voor het bedrijventerrein Haarbrug-Zuid, ten zuiden van de kern Bunschoten–Spakenburg. Het plangebied omvat ca. 30 hectare bedrijventerrein.

Stedelijke ontwikkeling

De gemeente Bunschoten plant ook een uitbreiding van de kern Eemdijk met 40 woningen. De gemeente Bunschoten begeleidt het planproces en de woningbouw wordt verder gerealiseerd door een projectontwikkelaar in samenwerking met de woningstichting.

Agrarische bebouwing

In het bestemmingsplan "Buitengebied 2006" van de gemeente Bunschoten hebben de agrarische bouwvlakken een ruime omvang (ca. 1,3 ha).

De bouwvlakken zijn niet volledig bebouwd en bij volledige benutting van de bouwvlakken door bedrijfsgebouwen kan dit leiden tot een grote toename van de verstening.

In de gemeente Amersfoort is er ruimte voor bouwperceelvergroting voor agrarische bedrijven. Ook biedt de juridische planologische regeling ruimte om agrarische bedrijven in te plaatsen.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Daarnaast kennen de bestemmingsplannen bouw mogelijkheden voor bijvoorbeeld lichtmasten en antennes.

Natuurlijke barrière

Ook biedt het bestemmingsplan van Amersfoort de mogelijkheid om zonder aanlegvergunning bomen te planten langs de A1.

Agrarische activiteiten

Het ontwerpbestemmingsplan "Landelijk gebied" van de gemeente Baarn biedt op een deel van het plangebied de mogelijkheid om zonder aanlegvergunning bos aan te leggen en geluidswallen te realiseren.

In de gemeente Eemnes kan op de bestemming natuurgebied bos worden gerealiseerd. Hier is geen koppeling met een aanlegvergunningstelsel.

Invloeden van buitenaf

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Buiten de snelwegpanorama, maar mogelijk van invloed op de beleving van het Nationaal Snelwegpanorama, staan in de gemeente Zeewolde windturbines opgesteld. De gemeente Zeewolde heeft plannen in ontwikkeling voor 36 turbines nabij de huidige lijnopstelling.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Er zijn geen initiatieven bekend binnen het snelwegpanorama.

Belevingswereld gemeente

De gemeenten geven aan op de hoogte te zijn van de structuurvisie en zij zijn van mening dat deze structuurvisie geen obstakel vormt voor ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied.

1.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Eemland zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Ook zijn er in de nabijheid van het panorama ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving. In figuur 4 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acuu

- De aangeplante bomen (wilgen) langs de A1 door Rijkswaterstaat (Amersfoort/NB);
- De verwezenlijking van de bestemmingen (bijvoorbeeld bos kunnen planten binnen de bestemming natuur) in de bestemmingsplannen zonder aanlegvergunningplicht (Eemnes en Baarn/AA).

2. Op korte termijn

- De ontwikkeling van het bedrijventerrein Haarbrug-Zuid van ca. 30 ha (Bunschoten/B);
- De bouw van 40 woningen op een uitleglocatie bij de kern Eemdijk (Bunschoten/SO);
- De bouw mogelijkheden die de bestemmingsplannen bieden aan agrarische bedrijven voor bedrijfsbebouwing (Amersfoort en Bunschoten/AB).

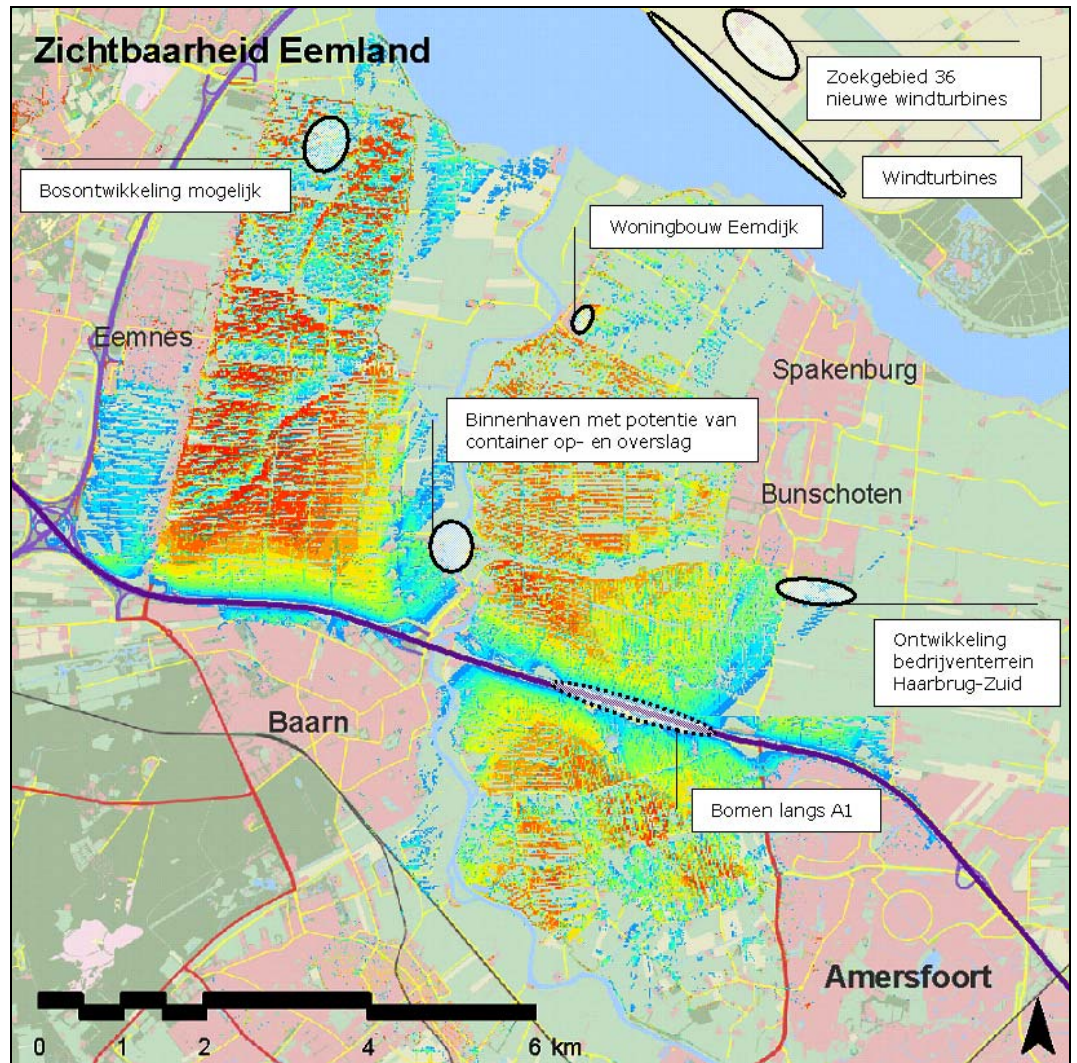
3. Op langere termijn

- Ontwikkeling van van windturbines (REI);
- Studie voor 'Blue Ports' (REI);
- Verbreding A1 en by-passes (REI).

Invloeden van buitenaf

Buiten het Nationaal Snelwegpanorama, maar mogelijk van invloed op de beleving van dit panorama, staan in de gemeente Zeewolde windturbines opgesteld. De gemeente Zeewolde heeft plannen in ontwikkeling voor 36 turbines nabij de huidige lijnopstelling.

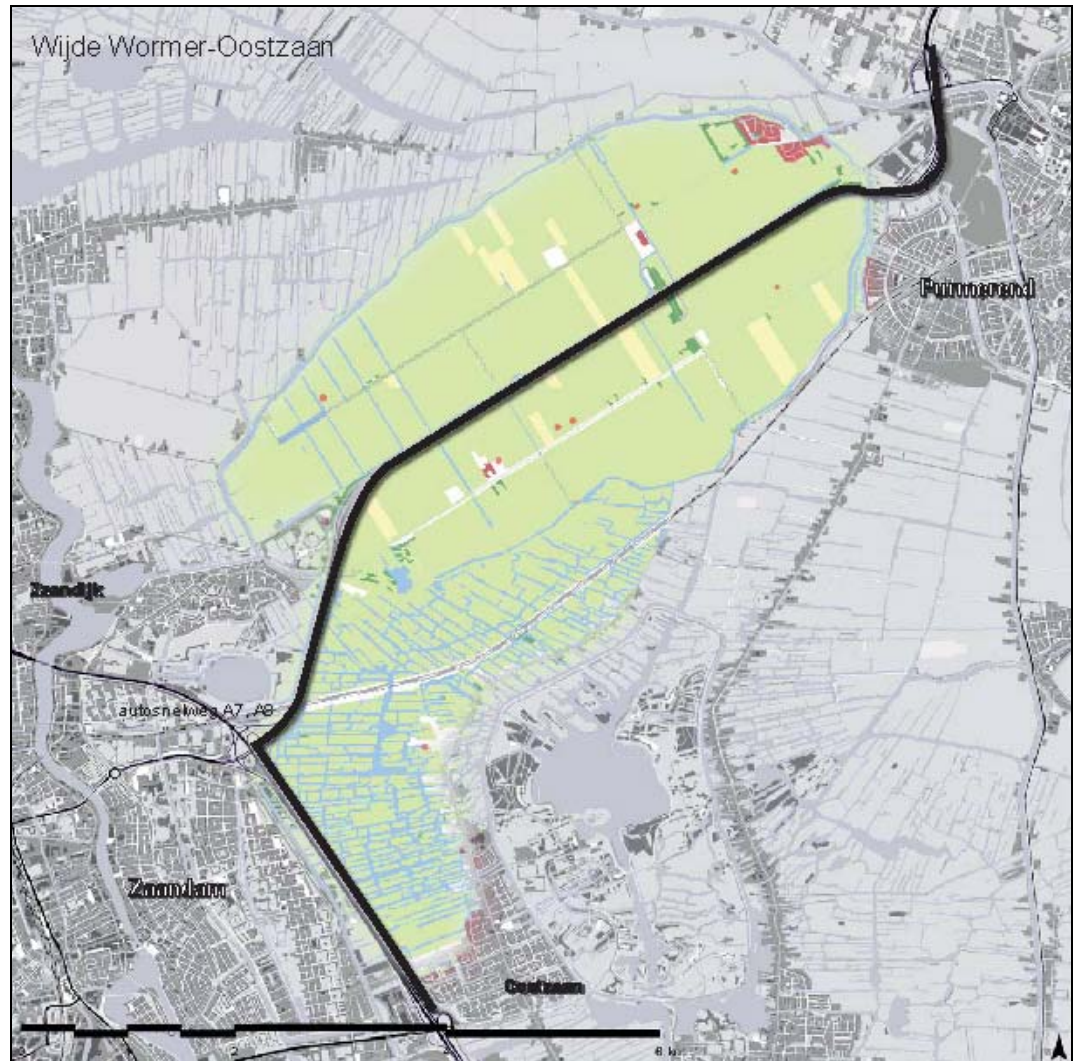
Figuur 4: Ruimtelijke ontwikkelingen Eemland

2 Wijde Wormer-Oostzaan

2.1 Nationaal Snelwegpanorama Wijde Wormer-Oostzaan

Figuur 5: Onderzoeksgebied Wijde Wormer-Oostzaan

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Wijde Wormer-Oostzaan (A7) ligt in het Nationaal Landschap Laag Holland en in de rijksbufferzone Amsterdam-Purmerend en Ecologische Hoofdstructuur (EHS), tussen de stedelijke gebieden Zaandam/Oostzaan en Purmerend. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf beide zijden van de snelweg A7 op het open weidelandschap van de droogmakerij Wijdewormer en vanaf één zijde van de snelwegen A8 en A7 op het open zeer waterrijke veenweidelandschap van de Polder Oostzaan.

Planologische situatie

Het gebied ligt in twee gemeenten, Wormerland en Oostzaan. Het grootste gedeelte van het panorama ligt in Wormerland. Hiervoor geldt het bestemmingsplan

"Landelijk Gebied" uit 2008. Het andere deel van het panorama ligt binnen de gemeente Oostzaan en hiervoor geldt het bestemmingsplan "Buitengebied-Noord" uit 1997.

Beide bestemmingsplannen zijn overwegend conserverend van aard. Centraal staat de gedachte "behoud door ontwikkeling" welk motto nauw aansluit op de visie van Nationaal Landschap Laag Holland. Het bestemmingsplan van De Wijde Wormer heeft hoofdzakelijk een agrarische bestemming met landschapswaarden en ligt geheel in de EHS. Het plan kent bij een aantal bedrijfsfuncties de mogelijkheid van een tweede bedrijfswoning. In het westelijk deel van de polder loopt een EHS verbindingzone. Het Oostzanerveld heeft hoofdzakelijk de bestemming natuur en agrarisch en ligt geheel in de EHS.

2.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Niet agrarische bebouwing

Een beperkte aantasting voor de zichtbaarheid vormt het tracébesluit Tweede Coentunnel waarbij het geluidscherm bij Oostzaan ca. 250 meter wordt verlengd. Het besluit is onherroepelijk.

EHS

In het westelijk deel van de polder De Wijde Wormer loopt de ecologische verbindingzone 'Van kust tot kust'. Ter invulling van deze opgave wordt momenteel door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een plan ontwikkeld, dat voorziet in de realisatie van 22 ha waterberging in combinatie met natuurontwikkeling. Hier vindt een transformatie van landbouw naar weidevogelnatuur plaats. Een belangrijke rol hierbij speelt dat de landbouwfunctie al is beëindigd in de zuidwesthoek van deze polder. De natuur wordt gezien als een passende nieuwe ruimtelijke functie.

In De Wijde Wormer coördineert de Dienst Landelijk Gebied (DLG) de uitvoering van het gebiedsplan "Water Verbindt": een geïntegreerd maatregelenpakket voor recreatie (maatregelen voor vergroten toegankelijkheid), agrarische structuurverbetering (verbeteren door middel van kavelruil), realiseren van de wateropgave (extra opvangcapaciteit water) en het realiseren van de EHS. Door DLG wordt verder gewerkt aan ontsnipperingsmaatregelen om nadelige effecten van de doorsnijding A7 op de natuur op te heffen c.q. te verminderen.

Provinciaal beleid

Er zijn in het provinciaal beleid geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend die tot ruimtedruk leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Wijde Wormer-Oostzaan.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Agrarische activiteit

De gemeente Wormerland streeft volgens haar structuurplan uit 2002 in de kernen zoveel mogelijk de ICT-opgave (intensiveren, concentreren en transformeren) na. In de droogmakerij in de Wijde Wormer ligt de nadruk zoveel mogelijk op agrarisch beheer en landschapsbehoud. Binnen de bouwpercelen worden de ondernemers zoveel mogelijk vrijgelaten. De doorkijk naar de Ringdijk en het behoud van openheid van het gebied hebben bij de beoordeling van bouwplannen door de gemeente bijzondere aandacht. Het toenemend aantal paardenhouderijen leidt tot verrommeling in de vorm van paardenbakken (en andere voorzieningen) en hekwerken op het open weiland. De gemeente heeft hiervoor aandacht en overweegt op dit vlak in de nabije toekomst beleid op te stellen om de wildgroei

tegen te gaan. In 2010 gaat de gemeente starten met een nieuwe structuurvisie voor haar grondgebied.

Agrarische bebouwing

De ruimte-voor-ruimte-regeling (groen door rood) wordt in beide gemeenten in toenemende mate toegepast en levert door de sloopregeling qua bebouwingsvolume een positief saldo op voor het landschap.

Stedelijke ontwikkeling

In het kader van Waterlands Wonen worden verdichtingmogelijkheden van de lintbebouwing in Oostzaan onderzocht. Dit lijkt alleen effect te hebben op het meest noordelijke deel (1/3) van het lint. Bijna 2/3 deel van het lint is niet transparant, zodat het aangezicht vanaf de snelweg niet wezenlijk zal veranderen door toevoeging van enkele woningen tussen of direct achter de bestaande woningen. Waarschijnlijk worden de gebiedskwaliteiten niet aangetast, gezien de grote afstand tot de weg.

De gemeenteraad is hier vooralsnog terughoudend mee. De voorkeur gaat uit naar herstructureringslocaties. In een uitgangspuntennotitie wordt dit nader uitgewerkt. Deze notitie zal dienen als basis voor een nieuw bestemmingsplan "Buitengebied" (nog niet in procedure). De gemeente Oostzaan beschikt niet over een vastgesteld structuurplan. Een ontwerpstructuurplan uit 1988 gaat uit van een harde begrenzing van de kern en vermeldt geen nieuwe bouwlocaties. Aan een nieuwe structuurvisie wordt nu gewerkt.

De agrarische bouwvlakken langs de bebouwingslinten in Wijde Wormer krijgen vanwege bedrijfsbeëindiging steeds meer een woonfunctie of een aanverwante agrarische functie. Daarnaast is een tendens dat agrarische bedrijven worden omgezet naar paardenhouderijen/-fokkerijen.

Het bebouwingslint in Oostzaan kenmerkt zich grotendeels door een reeks nauw aaneengesloten woningen. De woonbestemming is sterk vertegenwoordigd en steeds meer locaties met de bestemming agrarisch of bedrijfsdoeleinden worden omgezet naar de bestemming wonen.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

In de polder De Wijde Wormer zijn in 2004 plannen ingediend voor de plaatsing van meerdere windturbines langs de A7. Deze plannen stuiten op veel weerstand bij de bevolking en de maatschappelijke organisaties. De plannen zijn in februari 2008 door de gemeenteraad afgewezen.

Invloeden van buitenaf

Stedelijke ontwikkeling

Bij de gemeente Wormerland zijn verzoeken ingediend voor het bouwen van twee hotels aan de rand van het Nationaal Snelwegpanorama. Beide plannen vereisen een wijziging van het bestemmingsplan. De twee hotels van respectievelijk 100 en 150 kamers zijn beide in combinatie met conferentiezalen en een restaurant bij de afslag Zaandijk/Zaanse Schans (Kalverhoek). De hotels hebben respectievelijk een nokhoogte van 12 en 20 meter en laatstgenoemde hotel heeft een hoektoren van 25 meter hoog. Beide locaties liggen geheel achter het opgaande groen (bosstrook/dubbele bomenrij langs dat deel van de A7).

Echter door de hoogte van 20 à 25 meter vormt het hotel vermoedelijk wel een blikvanger boven de bomen. De hotels lijken aan de 'veilige' kant van het panorama te zijn geprojecteerd.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Stedelijke ontwikkeling

De ontwikkeling betreft het bouwen van twee hotels waarvoor een verzoek bij de gemeente Wormerland is ingediend. Beide plannen vereisen een wijziging van het bestemmingsplan. Beide locaties liggen geheel achter het opgaande groen (bosstrook/dubbele bomerij langs dat deel van de A7). Echter door de hoogte van 20 à 25 meter vormt het hotel vermoedelijk wel een blikvanger boven de bomen. Het verzoek voor de uitbreiding van de kern Neck betreft de herinrichting van een bestaand sportcomplex waarbij binnen en buiten de rode contour ca. 100 nieuwe woningen in combinatie met een verplaatsing van de sportvelden worden gerealiseerd in de richting van de A7. Door de gemeente is over dit plan nog geen definitieve uitspraak gedaan. De woningen komen voor de aangesloten kern van Neck te liggen zodat de achtergrond van het panorama dichterbij komt, maar er is geen sprake van ontneming van zicht op het achtergelegen open gebied. De herstructurering in het lint van Oostzaan betreft 22 woningen en 10 woningen gelegen aan de achterzijde van het lint zodat het zicht vanaf de snelweg niet verandert.

Bedrijventerrein

Een beoogde bedrijvenlocatie in de zuid-oosthoek van de polder Wijde Wormer (100 ha) is in het verleden door de raad en de provincie weggestemd. De gemeente vindt dat het bestaande agrarische karakter van de polder (ook in dit deel van de polder) in de nieuwe structuurvisies van het Rijk en de provincie moet worden geborgd. Het weiland gelegen tussen Van de Neckerstraat en Oude Provinciale weg is in het structuurplan Wormerland aangeduid als onderzoekslocatie voor een bedrijventerrein.

Belevingswereld gemeente

De gemeente Wormerland onderschrijft de doelstelling en ziet niet veel bezwaar in de aanwijzing als Nationaal Snelwegpanorama. De gemeente Oostzaan plaatst kritische kanttekeningen bij nieuwe beschermingsregels, vanuit de gedachte dat het gebied al goed beschermd is.

2.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Wijde Wormer-Oostzaan zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Ook zijn er in de nabije omgeving van het panorama ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de beleving. In figuur 6 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acut:

- Geen

2. Op korte termijn:

- Bestemmingsplan bevat voor een aantal bedrijfsfuncties de mogelijkheid voor een tweede bedrijfswoning (Oostzaan en Wormerland/SO);
- Geluidscherm (Oostzaan/NAB).

3. Op langere termijn:

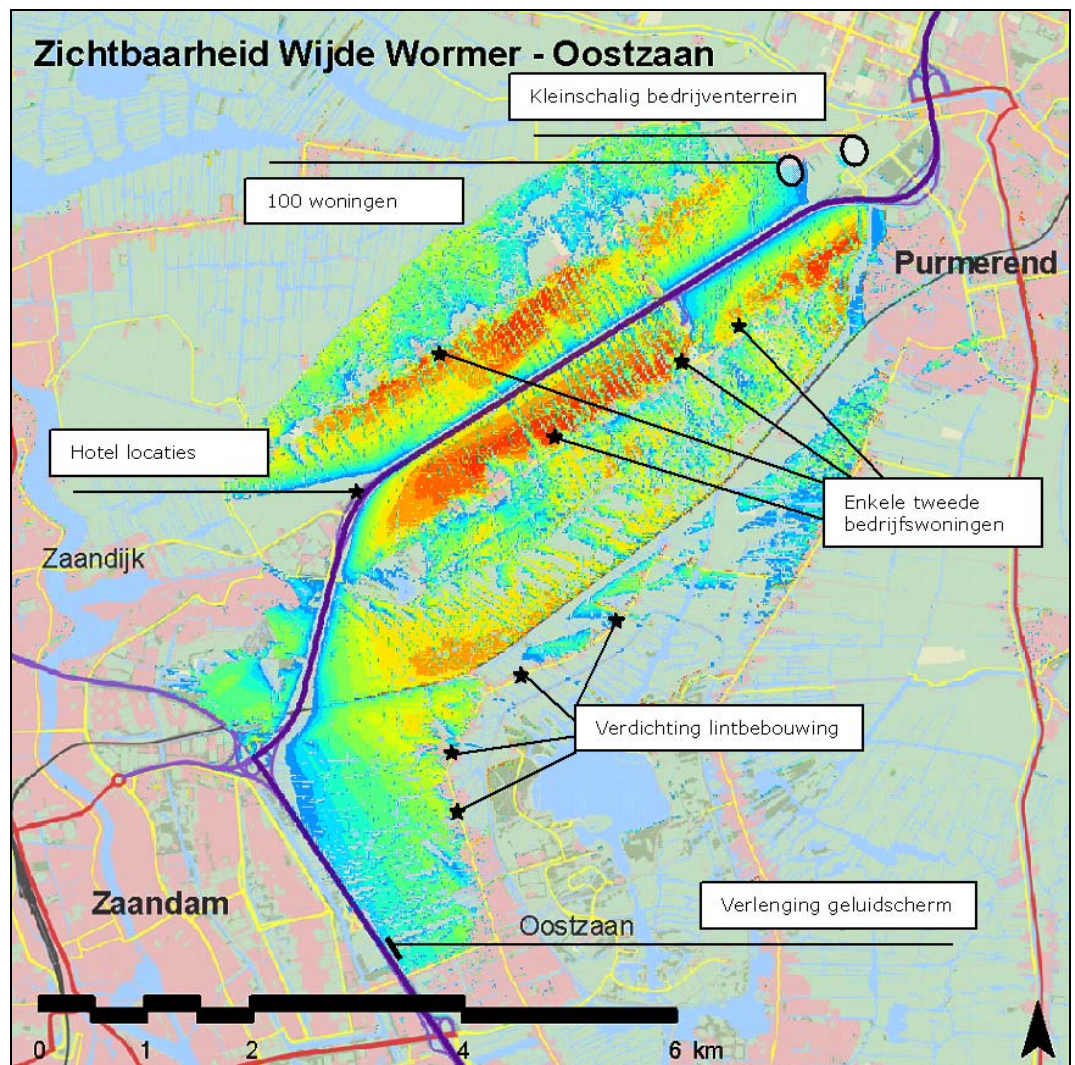
- De woningbouwplannen nabij de kern Neck (Wormerland/SO);
- Bedrijventerrein tussen Van de Neckerstraat en Oude Provinciale weg (Wormerland/B);

- De verdichting in het noordelijke deel van het lint in Oostzaan (Oostzaan/SO).

Invloeden van buitenaf

De ontwikkeling betreft het bouwen van twee hotels waarvoor een verzoek bij de gemeente Wormerland is ingediend. Beide plannen vereisen een wijziging van het bestemmingsplan. Beide locaties liggen geheel achter het opgaande groen (bosstrook/dubbele bomenrij langs dat deel van de A7). Echter door de hoogte van 20 à 25 meter vormt het hotel vermoedelijk wel een blikvanger boven de bomen.

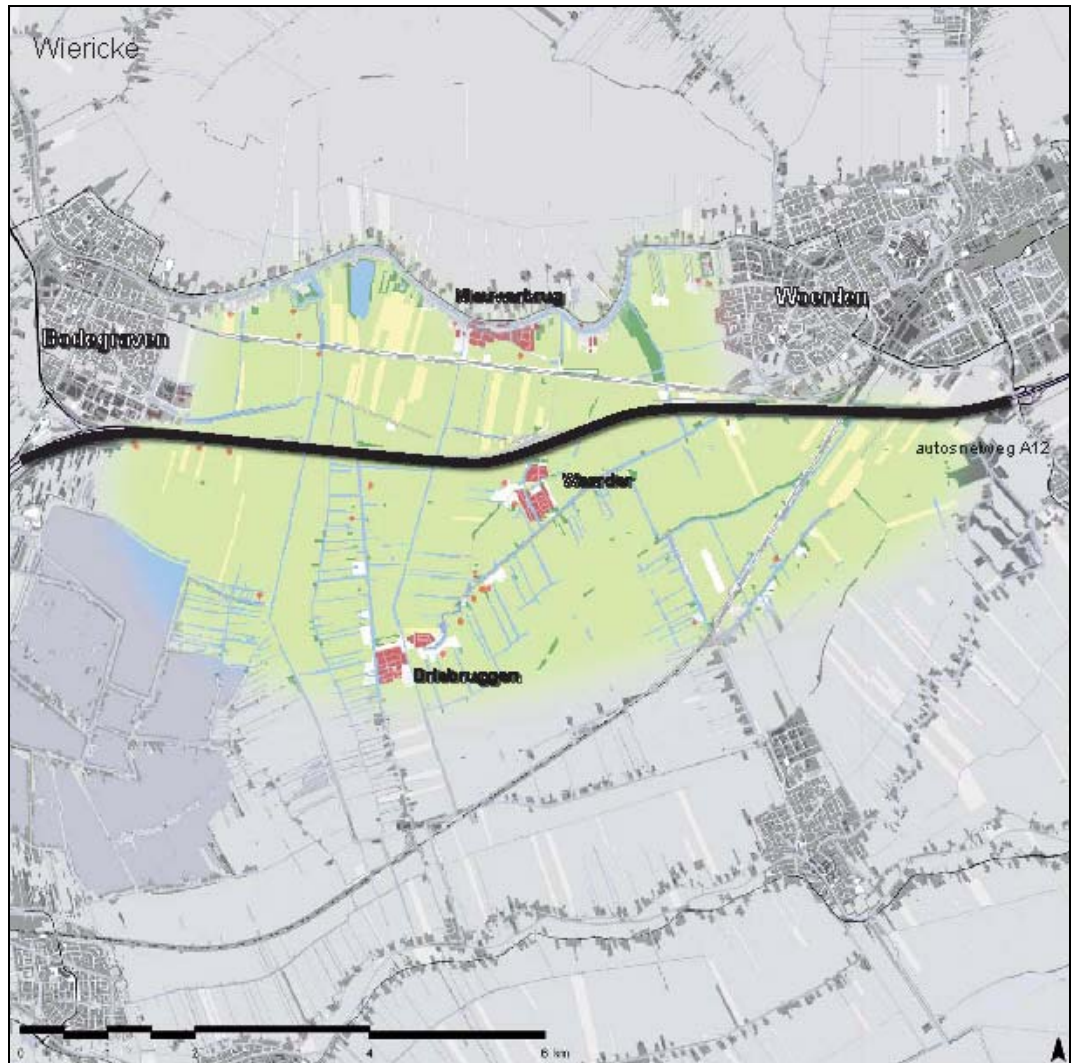
Figuur 6: Ruimtelijke ontwikkelingen Wijde Wormer–Oostzaan

3 Wiericke

3.1 Nationaal Snelwegpanorama Wiericke

Figuur 7: Onderzoeksgebied Wiericke

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Wiericke (A12) ligt in het Nationaal Landschap Groene Hart, tussen de kernen Bodegraven en Woerden. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf beide zijden van de deels verhoogde snelweg A12 op open veenweidelandschap met kernen en transparante bebouwingslinten, de watergangen van de Enkele en Dubbele Wiericke en de lommerrijke zone langs de rivier de Oude Rijn. Het snelwegpanorama vormt een landschappelijke en ecologische schakel tussen de open veenweiden ten zuiden en ten noorden van de A12 en de Oude Rijnzone in het Groene Hart, die gestalte moet krijgen via de zogenoemde 'Groene Ruggengraat' (Natte As).

Planologische situatie

Het gebied van het Nationaal Snelwegpanorama ligt in de gemeenten Woerden, Montfoort, Bodegraven, Reeuwijk en Oudewater en de provincies Zuid-Holland en Utrecht.

De gemeente Woerden heeft onlangs een nieuw bestemmingsplan voor het gebied, waarin het panorama ligt, vastgesteld: "Landelijk gebied Woerden, Kamerik, Zegveld" (2008). Waarschijnlijk wordt dit plan in maart 2009 door de provincie Utrecht goedgekeurd. Het bestemmingsplan legt de bestaande functies vast en is hoofdzakelijk conserverend van aard.

Voor het gebied van de gemeente Montfoort vigeert het bestemmingsplan "Buitengebied" uit 2001.

Voor het gebied van Bodegraven vigeert een recent bestemmingsplan "Buitengebied" (2005). Het is een conserverend plan.

Het gebied van de gemeente Reeuwijk wordt hoofdzakelijk gedekt door drie bestemmingsplannen. Het bestemmingsplan "Lange Ruige Weide" (oostelijk van de kern Driebruggen), "Plassen, natuur- en weidegebieden" (ten westen van de kern Driebruggen) en "Landelijk gebied". Deze bestemmingsplannen voorzien niet in grote ontwikkelingen; ze zijn conserverend van aard en borgen met een aanlegvergunningstelsel de waarden van het gebied.

In het gebied van de gemeente Oudewater is één bestemmingsplan vigerend dat dateert uit 2006. Het bestemmingsplan kan in zijn algemeenheid worden aangemerkt als een conserverend plan.

3.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen voorzien die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Wiericke.

Provinciaal beleid

Bedrijventerrein

Het Streekplan Utrecht 2005-2015 voorziet in de mogelijke ontwikkeling van een regionaal bedrijventerrein van ca. 30 ha bruto, direct ten westen van Woerden in de polder Barwoutswaarder. De gemeente Woerden is vooralsnog niet van plan deze aanduiding op de streekplankaart in te gaan vullen (concept structuurvisie Woerden 2025, 18 september 2007).

Stedelijke ontwikkeling

Het streekplan van de provincie Zuid-Holland biedt ruimte voor de uitbreiding van de Groote Wetering (werken) en Weideveld (Wonen) onder voorwaarde dat 50% van het gebied duurzaam met groen wordt ingericht voor de landschappelijke inpassing van het dorp. Het ministerie van VROM heeft hiermee ingestemd. Voorwaarde van het ministerie van VROM voor deze instemming is dat tot een landschappelijk verantwoorde afronding van de bebouwing wordt gekomen. Dit is in het streekplan geborgd. Door de uitbreiding wordt het Nationaal Snelwegpanorama kleiner en wordt de authentieke inrichting hiervan aangetast.

Voor de Oude Rijnzone (gebied Bodegraven-Leiden) is door de stuurgroep Oude Rijnzone (met daarin o.a. de gemeenten, hoogheemraadschappen en de provincie) de transformatievisie Focus Oude Rijn vastgesteld. De transformatievisie beoogt een kwaliteitsverbetering van het gebied de Oude Rijnzone. Bijvoorbeeld het tegengaan van verdere verrommeling door het herstructureren van bestaande bedrijventerreinen en het zoeken naar kleinschalige uitbreidingen om de dorpen en steden in dit deel van het Groene Hart vitaal en attractief te houden.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Regionaal

EHS

De provincies Zuid-Holland en Utrecht en de gemeenten Woerden, Bodegraven en Reeuwijk hebben het inspiratieboek 'Venster Bodegraven-Woerden' (2008) opgesteld. Door de ministeries van LNV, V&W en VROM en het Hoogheemraadschap Rijnland en Stichtse Rijnlanden wordt hierin geparticipeerd. Het doel van het inspiratieboek is het als overheden samen werken en plannen maken om het 'Venster' ook in de toekomst open te houden. Men hanteert een bredere benadering. Zo wil men niet alleen dat het gebied 'zichtbaar' is voor de automobilist of treinreiziger maar dat het open beeld ook beleefd kan worden vanuit het gebied zelf. Voor het gebied ten zuiden van de A12 en het gebied ten noorden van de Oude Rijn wordt een gebiedsvisie 'Veenweidepact Gouwe Wiericke' opgesteld. Hierin wordt o.a. onderzocht hoe verdere bodemdaling in het veenweidegebied kan worden tegengegaan en wat de nieuwe omvang en de aard van de beoogde natuurontwikkeling in de gemeente Bodegraven is.

Gemeente Woerden

Ruimtelijke ontwikkeling en infrastructuur

Direct grenzend aan de westzijde van Woerden is in het bestemmingsplan rekening gehouden (door dit gebied buiten het plan te laten) met de aanleg van een westelijke randweg ter ontsluiting van Woerden-West. Ook wil de gemeente parallel aan de A12 de zuidelijke randweg realiseren ter ontsluiting van Woerden op de A12 richting Rotterdam. De vrijstelling ex artikel 19, lid 1 Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) is in procedure.

Agrarische activiteiten

Het bestemmingsplan van de gemeente Woerden biedt ruimte voor de teelt van maïs en fruit en er is geen aanlegvergunning vereist voor het scheuren van het grasland.

Gemeente Montfoort

Agrarische activiteiten

Het bestemmingsplan van de gemeente Montfoort biedt ruimte voor de teelt van maïs en fruit. Daarnaast is er geen aanlegvergunning vereist voor het scheuren van het grasland. Het ontbreken hiervan is volgens de gemeente geen reële aantasting voor de gebiedskwaliteiten. De regeling is dat agrariërs met een volwaardig bedrijf hun land vergunningvrij mogen scheuren (omploegen) voor zogenaamde ruwvoederteelt (maïs). Van deze vrijheid is tot op heden nauwelijks gebruik gemaakt. De gemeente is er zich wél van bewust dat hier een aantasting vanuit zou kunnen gaan.

Gemeente Bodegraven

Stedelijke ontwikkeling

De gemeente is voornemens om de kern Nieuwerbrug uit te breiden met ongeveer 110 woningen (binnen de rode contour van het streekplan). Momenteel is een vrijstelling van kracht op basis waarvan het gebied bouwrijp gemaakt kan worden. De raad heeft in maart 2007 een programma vastgesteld voor het gebied. Het bestemmingsplan moet nog worden opgesteld. Het is de planning dat dit bestemmingsplan uiterlijk in 2010 wordt vastgesteld. Daarna kan de realisatie van de woningen beginnen.

Bedrijventerrein

Daarnaast wil de gemeente een nieuw lokaal bedrijventerrein realiseren, het Werklint. Dit bedrijventerrein (4,9 ha) zal grenzen aan een bestaand bedrijf en worden ontwikkeld richting de Oude Rijn. Het gebied is nu bestemd als agrarisch gebied. De gedachte is om vier bedrijven, nu gevestigd in de Oude Rijnzone, hiermee op te vangen. De gemeente geeft aan dat de zogenaamde achterlaatlocaties kwalitatief worden geherstructureerd. De gemeente heeft een voorkeursrecht op de grond gevestigd. Over de realisatie van het bedrijventerrein vindt nog discussie plaats tussen de gemeente en de provincie Zuid-Holland.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Parallel aan de A12 wil de gemeente een parallelweg (zuidelijke randweg) realiseren ter ontsluiting van Woerden op de A12 richting Rotterdam (zie Woerden).

Stedelijke ontwikkeling/bedrijventerrein

Tot slot realiseert de gemeente een nieuwe uitleglocatie voor woningbouw en bedrijven ten noorden van het bedrijventerrein Groote Wetering (850 woningen). Naast deze locatie is een uitbreiding van 5 ha werken en ongeveer 200 woningen voorzien met een duurzame afronding. De werktitel voor deze locatie is: Bodegraven-Oost. Dit betreft een zone van 200 meter gelegen in het Nationaal Snelwegpanorama. In deze zone dient een geleidelijke overgang van landelijk naar stedelijk gebied (50% natuur) te worden gecreëerd. Voor dit gebied is een structuurvisie vastgesteld (in overleg met het ministerie van VROM). Op basis daarvan is het voorkeursrecht verlengd. Om te voldoen aan de termijnen van de Wet voorkeursrecht gemeenten wordt op dit moment een bestemmingplan voor Bodegraven-Oost opgesteld. In 2010 zal het ontwerp ter inzage worden gelegd, zodat het voorkeursrecht blijft gelden en een eventueel onteigeningstitel ontstaat om de landschappelijke inpassing in het gebied tijdig te verzekeren.

Gemeente Reeuwijk

Bedrijventerrein

Locatie Molendijk bij afrit 13, direct naast de A12 bij de kern Waarder, wordt in de gemeentelijke Kadernota genoemd om ontwikkeld te worden tot bedrijventerrein. Het huidige gebruik is agrarisch (open weide) en een parkeerplaats voor vrachtwagens (ca 600 m²). In het streekplan is deze locatie aangewezen met een

witte contour (1. Het huidige bestemmingsplan voorziet niet in deze ontwikkeling. Deze ontwikkeling ligt in de gemeente bijzonder politiek gevoelig. Binnen de raad is in het verleden al uitvoerig gesproken over deze ontwikkeling. Het plan is in het verleden weggestemd door de raad. Op verzoek van het ministerie van V&W (PRO-MAT) wordt dit gebied nu tijdelijk ontwikkeld tot een grote parkeerplaats. Het is de bedoeling dat deze locatie gebruikt zal worden om congestie, veroorzaakt door groot onderhoud aan de rijkswegen rond Utrecht (Project Utrecht Bereikbaar), tegen te gaan. Het is een tijdelijke situatie van drie jaar.

Voor de parkeerplaats is onlangs een tijdelijke ontheffing ex artikel 3.22 Wet ruimtelijke ordening (Wro) aangevraagd. Deze is nog niet verleend. Voor het bedrijventerrein is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Nu is er geen duidelijkheid over het moment van besluitvorming.

Definitieve besluitvorming over het bedrijventerrein zal naar verwachting pas in 2011 plaatsvinden. De gemeente Reeuwijk zal naar verwachting in 2011 fuseren met de gemeente Bodegraven. Ambtelijk zal al in 2010 worden samengewerkt.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Op de locatie Molendijk wordt een zendmast geplaatst. De bouwvergunning is afgegeven en een vrijstelling ex artikel 19, lid 1 (WRO) is verleend. Deze zendmast zal worden gebruikt voor telecommunicatie en krijgt een hoogte van ongeveer 15 meter.

Niet agrarische bebouwing

Aan het einde van Oosteinde direct naast de A12 ligt nu een verhard perceel (Papekop). Op die locatie zit olie in de grond. Lange tijd was het niet rendabel om dit uit de grond te halen. De Northern Petroleum Netherlands BV (NPN) wil nu wel de olie uit de grond laten halen op deze locatie. Hiervoor heeft het ministerie van Economische Zaken (EZ) in 2006 al een vergunning afgegeven.

De NPN krijgt van het ministerie van EZ 25 jaar de tijd om de olie uit de grond te halen. Ter plekke worden enkele gebouwen neergezet. Het betreft gebouwen (maximaal 5 meter hoog) en tanks (maximaal 7 meter hoog) voor de oliewinning en het afvangen van gas. Ook zal er een gebouw worden geplaatst om van gas elektriciteit op te wekken. Ten slotte zijn er straks een afblaaspijp (maximaal 7 meter met waakvlam) en enkele uitlaatpijpen (maximaal 8 meter hoog) te zien.

1 Dit regime is hetzelfde als rode contour, maar bij concrete besluitvorming moeten gedeputeerde Staten accorderen.

Het huidige bestemmingsplan (1988) bestemt het gebied als agrarisch. In juli 2007 heeft de NPN voor het toekomstige gewijzigde gebruik een vrijstelling ex artikel 19, lid 1 WRO aangevraagd. In april 2008 heeft de raad besloten medewerking te verlenen. Hiertegen zijn zienswijzen ingediend waarover de gemeenteraad april 2009 zal beslissen. Nadat de vrijstelling voor het gebruik is verleend, zal de bouwaanvraag worden ingediend. Er is veel weerstand van omwonenden.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

De gewonnen olie zal per vrachtwagen worden afgevoerd. De gemeente is voornemens een parallelweg te realiseren. Op een drukke dag zullen naar verwachting 35 à 40 vrachtwagens over deze weg rijden (80 vervoersbewegingen). Deze tijdelijke parallelweg zal ook worden gebruikt door een bedrijf dat actief is in de weg- en waterbouw. De besluitvorming voor de ontsluitingsweg is momenteel gaande; een tijdelijke vrijstelling is in de zomer van 2008 aangevraagd. Tot het moment dat de nieuwe ontsluiting ten noorden van de A12 gereed is (verwachting realisatie 2012), zal gebruik worden gemaakt van deze tijdelijke ontsluitingsweg (maximaal vijf jaar). De realisatie van deze ontwikkeling is van invloed op de zichtbaarheid van het gebied.

Stedelijke ontwikkeling

Aan de zuidwest zijde van Waarder wil de gemeente 20 woningen realiseren binnen de rode contour. Een ruimtelijke procedure moet nog gevolgd worden.

Gemeente Oudewater

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Opvallend is dat het bestemmingsplan op ieder agrarische bouwvlak een windturbine van 10 meter hoog bij recht toestaat. Volgens de gemeente is op geen van de percelen daadwerkelijk een windturbine aanwezig. Ook de onderzoekers hebben geen windturbines aangetroffen. Het kan een aantasting zijn voor de gebiedskwaliteiten, maar gezien de stand der techniek in de windenergie is plaatsing van dergelijke kleine windmolens waarschijnlijk niet meer aan de orde.

Invloeden van buitenaf

Bedrijventerrein

De gemeente Bodegraven is voornemens om het bestaande bedrijventerrein Broekvelden te herstructureren. De gemeente wil het gezicht van het bedrijventerrein weer aantrekkelijk maken richting de snelweg.

Stedelijke ontwikkeling

De gemeente Reeuwijk wil ten noorden van de kern Driebruggen net buiten het Nationale Snelwegpanorama en binnen de rode contour, woningen realiseren. Een ruimtelijke procedure moet nog gevolgd worden.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Niet agrarische bebouwing

Het baggerbedrijf, gelegen direct ten noorden van de A12, wil mogelijk uitbreiden. De gemeente Woerden heeft aangegeven daar geen medewerking aan te willen verlenen. Uitbreiding kan de zichtbaarheid van het gebied aantasten.

Belevingswereld gemeente

De gemeenten Montfoort, Woerden en Bodegraven zijn positief over de structuurvisie. De gemeente Bodegraven geeft als aandachtspunt mee dat de structuurvisie niet een op zich zelfstaand proces moet worden, maar dat het rekening moet houden met andere lopende gebiedsvisies. Door de verschillende gebiedsvisies duidelijk met elkaar af te stemmen, wordt de kans van slagen van al deze visies (en dus ook de structuurvisie) alleen maar vergroot.

De gemeente Woerden vindt wel dat de structuurvisie een te enge benadering is. Ook geeft de gemeente Woerden aan dat zij de nuancering mist in deze visie over het zicht vanaf de snelweg op eventuele ontwikkelingen.

Zij is van mening dat men bij de ontwikkelingen rekening dient te houden met de afnemende zichtbaarheid en herkenbaarheid van het gebied. De gemeente Reeuwijk staat ook positief tegenover de structuurvisie. Op één punt is zij kritisch; bij de kern Waarder acht de gemeente een geluidscherm wenselijk. Rijkswaterstaat heeft dit verzoek niet ingewilligd omdat volgens de gemeente de structuurvisie geluidschermen niet toestaat.

3.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Wiericke zijn ruimtelijke ontwikkelingen aanwezig/mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Daarnaast zijn er ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die een stimulans kunnen zijn voor de gebiedskwaliteiten of de herkenbaarheid daarvan of zichtbaarheid erop. Ten slotte zijn er in de nabije omgeving van het panorama ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving. In figuur 8 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acut:

- De mogelijkheid om (grotere) percelen weiland om te schakelen naar fruitteelt en/of maisteelt en het scheuren van het grasland (Montfoort en Woerden/AA);
- Realisatie zendmast (Reeuwijk/REI);
- Bouwrijp maken van gronden ten zuiden van Nieuwerbrug (Bodegraven/SO).

2. Op korte termijn:

- De realisatie van de zuidelijke en westelijke randweg Woerden (Woerden/REI);
- Realisatie parkeerterrein (Molendijk) bij de kern Waarder (Reeuwijk/REI);
- Kleine vrijstellingsmogelijkheden zoals silo's, masten en windmolens (Woerden/REI);
- Een nieuw lokaal bedrijventerrein, het Werklint (Bodegraven/B);
- Een nieuwe uitleglocatie voor woningbouw en bedrijven naast het Bedrijventerrein Groote Wetering (Bodegraven/SO);

- Bedrijventerrein locatie (Molendijk) bij de kern Waarder (Reeuwijk/B);
- Winninglocatie Papekop (Reeuwijk/NAB).

3. Op langere termijn:

- Aanleg regionaal bedrijventerrein in Barewoutswaarder (Woerden/B);
- Uitbreiding van een baggerbedrijf (Woerden/NAB).

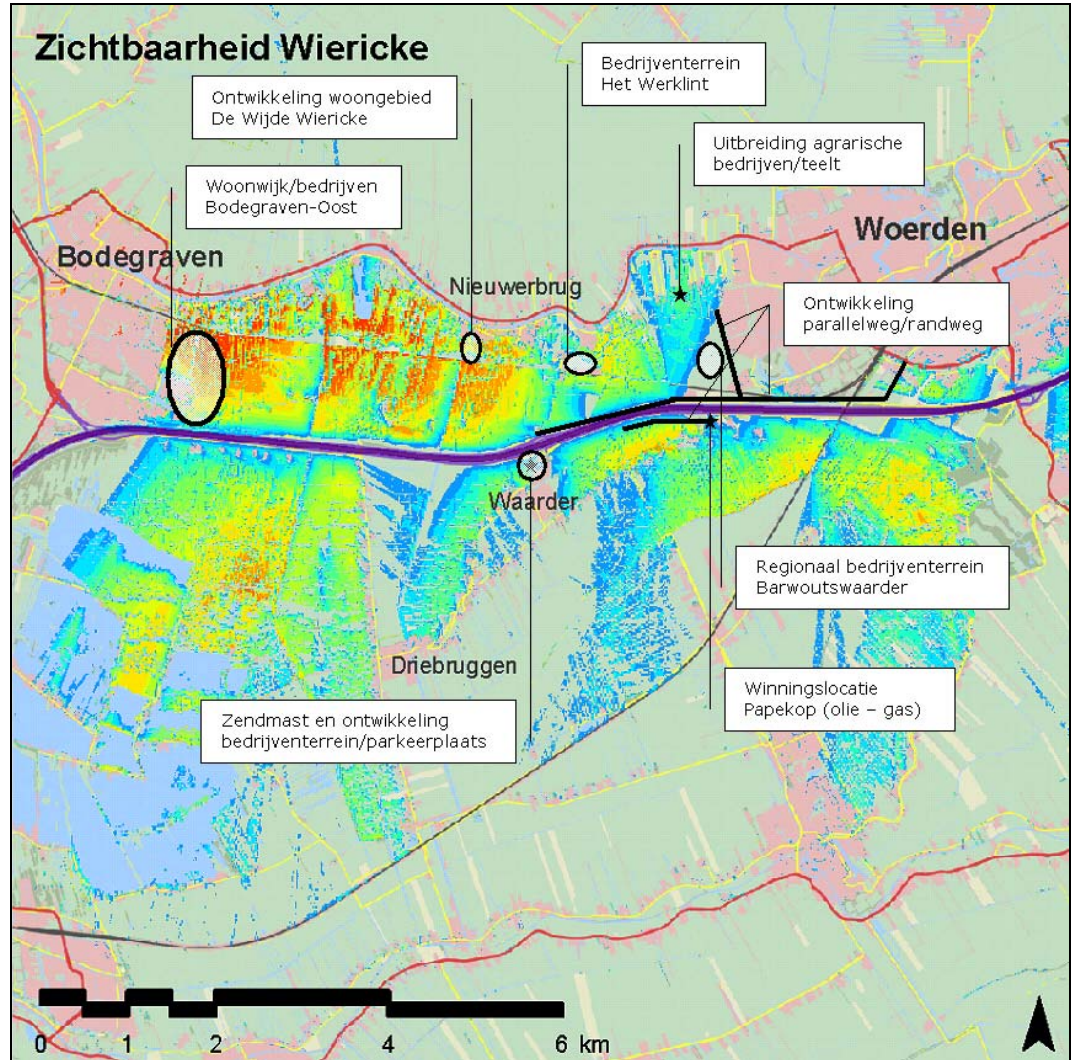
Stimulans

- Inspiratieboek "Venster Bodegraven–Woerden
- Transformatievisie 'Focus Oude Rijn'

Invloeden van buitenaf

De geplande woningbouwlocatie in Driebruggen kan de beleving van het panorama beïnvloeden. Dit geldt ook voor de herstructurering van het bedrijventerrein Broekvelden.

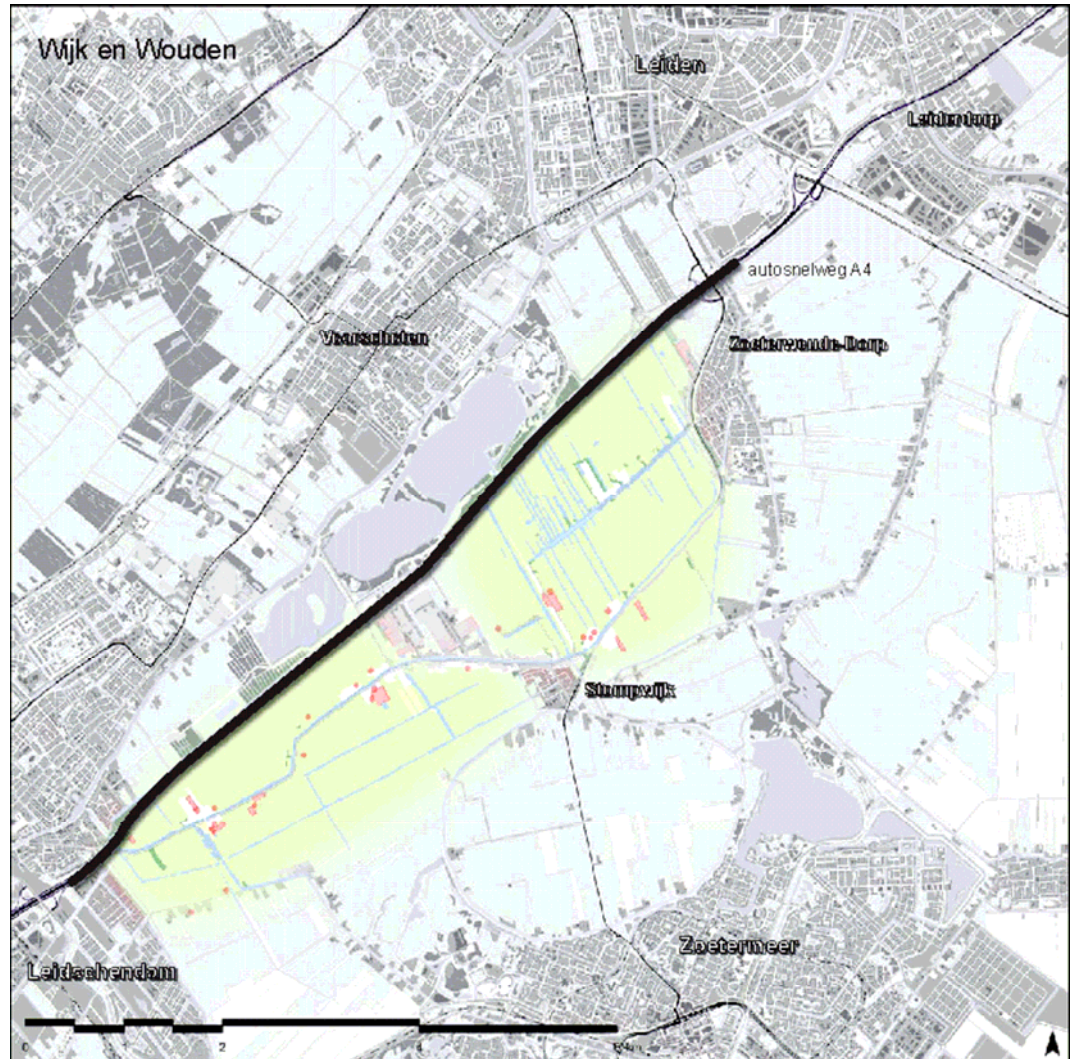
Figuur 8: Ruimtelijke ontwikkelingen Wiericke

4 Wijk en Wouden

4.1 Nationaal Snelwegpanorama Wijk en Wouden

Figuur 9: Onderzoeksgebied Wijk en Wouden

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Wijk en Wouden (A4) ligt in het Nationaal Landschap Groene Hart en in de rijksbufferzone Den Haag-Leiden-Zoetermeer, tussen de stedelijke gebieden Den Haag/Leidschendam en Leiden/Leiderdorp. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf één zijde van de snelweg A4 op open veenweidelandschap met kernen en transparante bebouwingslinten en enkele watermolens. Het snelwegpanorama vormt een groene schakel tussen het landschap van de kust en binnenduinen ten oosten van de A4 en de polders en droogmakerijen in het Groene Hart westelijk van de A4.

Planologische situatie

Het Nationaal Snelwegpanorama ligt in de gemeenten Zoeterwoude en Leidschendam–Voorburg. Voor de gemeente Zoeterwoude gelden twee bestemmingsplannen, "Drooggemaakte Geer" (1981) en "Landelijk gebied" (1992). Ter vervanging van beide bestemmingsplannen is een nieuw bestemmingsplan in procedure.

Voor de gemeente Leidschendam vigeert het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" uit 2001. De gemeente heeft een voorontwerpbestemmingsplan in voorbereiding. Het gebied bestaat voornamelijk uit veenweidelandschap. Stedelijke ontwikkelingen worden in het bestemmingsplan uitgesloten en ander gebruik dan veenweidegebied of natuur, bijvoorbeeld het gebruik voor bos of teelt van hoge gewassen, is door het hoge waterpeil niet of nauwelijks mogelijk.

De vigerende bestemmingsplannen:

- Bieden geen mogelijkheden voor grote uitbreiding van bebouwing;
- Staan ruwvoederteelt (maïs etc.) toe tot maximaal 20% van het areaal;
- Staan het scheuren van grasland, dempen van sloten en veranderen verkavelingstructuur niet toe of alleen met een aanlegvergunning/vrijstelling.

Het bestemmingsplan "Landelijk Gebied 2001" biedt geen mogelijkheden meer voor uitbreiding van bebouwing. Aan de mogelijkheden voor het uitbreiden van glastuinbouw en enkele bedrijven in het lint is door GS goedkeuring onthouden. De huidige beeldkwaliteit van het gebied is op basis van het vigerende bestemmingsplan moeilijk te behouden. In het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan "Landelijk Gebied" (voorontwerp verwacht in mei 2009) wordt daarom meer gewerkt met beeldkwaliteitskaarten om de kenmerken van het gebied en de bijbehorende bebouwing beter te beschermen.

4.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

EHS

Langs de A4 tussen het glastuinbouwgebied en Zoeterwoude-Dorp is natuurontwikkeling gaande. Het doel is een agrarisch natuurgebied voor weidevogels. Het gebied blijft open (geen hoge beplanting) en is in eigendom van het Rijk. Staatsbosbeheer heeft de gronden verpacht aan boeren. Verder liggen er plannen om de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur te versterken en het aantal ecoducten te verhogen. Ook zijn er plannen om de melkveehouderij (drager van het veenweidelandschap) te behouden. De provincie is hierin leidend.

Provinciaal beleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen in het provinciaal beleid bekend die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Wijk en Wouden.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Agrarische bebouwing

De gemeente Zoeterwoude heeft de ambitie om het gebied open en groen te houden en ziet deze (extra) status als een hulpmiddel om ongewenste ontwikkelingen tegen te houden. Deze status biedt wellicht een kans om de kwaliteit van het Nationaal Snelwegpanorama te versterken door het saneren van een glastuinbouwbedrijf in het panorama.

EHS

De gemeente Zoeterwoude heeft verschillende initiatieven om in de in het panorama gelegen eco- en waterroutes te herstellen. Hierbij worden de gebiedskwaliteiten en functionaliteiten van verschillende gebieden versterkt en verbeterd.

Stedelijke ontwikkeling

Gewest Haaglanden wil het gebied meer integraal benaderen als regiopark van de kust via de Duivenvoordecorridor naar het Groene Hart. Hiervoor is een groenbeleidsplan in ontwikkeling. De subsidieverlening voor de inrichting en ontwikkeling van dit gebied verloopt moeizaam. Er is wel geld, maar de voorwaarden voor het verlenen van subsidies zijn streng en de risico's die gemeenten lopen, in verband met de korte realisatie termijnen, zijn groot. Ontwikkelen van twee recreatieve knooppunten met parkeerplaatsen, informatiecentrum, kleinschalige horeca, recreatieve bedrijfjes en een toeristisch transferium. Bij het recreatieve knooppunt in Stompwijk is ook voorzien in een haven. Het huidige kleine haventje langs de snelweg (met aantal caravans, bootstalling etc.) blijft bestaan. De gemeente Leidschendam-Voorburg zal als de kans zich voordoet wel ingaan op verplaatsing omdat de huidige locatie (vlak naast A4) niet logisch is volgens de gemeente. De gemeente heeft echter geen plannen om actief over te gaan tot verplaatsing.

Agrarische bebouwing en stedelijke ontwikkeling

Glastuinbouwgebied Stompwijk

Midden in het panorama, aan de A4, is een bestaand glastuinbouwgebied gevestigd, dat een (visuele) aantasting geeft van de gebiedskwaliteiten van dit panorama. In feite wordt het panorama door dit glastuinbouwgebied in tweeën gedeeld.

De gemeente wil het bestaande glastuinbouwgebied in Stompwijk verder ontwikkelen. Dit houdt in dat het glastuinbouwgebied duurzaam moet worden door het glas te vernieuwen en uit te breiden.

In 2001 is bij het vigerende bestemmingsplan hieraan goedkeuring onthouden door GS. In een nieuw bestemmingsplan wil de gemeente deze ontwikkelingen toch mogelijk maken. Deze ontwikkelingen zijn:

- Een klein deel van het huidige glas zal plaats moeten maken voor bedrijven die nu in de lintbebouwing van Stompwijk gevestigd zijn. Deze bedrijven moeten uit de lint verplaatst worden om kleinschalige woningbouw mogelijk te maken in het bestaande lint;
- De uitbreiding van het areaal aan kassen van 48 naar 65 ha. Deels om bestaande kassen uitbreidingsmogelijkheden te bieden en deels om verplaatsing van verspreid liggende kassen in het gebied mogelijk te maken. Modernisering van het bestaande glastuinbouwgebied houdt in dat de kassen ook hoger zullen gaan worden.

Invloeden van buitenaf

Stedelijke ontwikkeling

De ontwikkeling van hoogbouw in de nabije omgeving ten noorden van het panorama heeft haar visuele invloed op de beleving van het panorama.

Het realiseren van een woningbouwlocatie ten zuiden van Zoeterwoude wordt momenteel overwogen. De provincie Zuid-Holland is hier geen voorstander van.

In de lintbebouwing zijn weinig ontwikkelingen. Het betreft het slopen en herbouwen van woningen in voormalige agrarische opstallen. Hiermee driegt het 'stompwijkse' karakter verloren te gaan. De gemeente wil dit gaan sturen met een aan het nu in voorbereiding zijnde bestemmingsplan gekoppelde beeldkwaliteitskaarten. De (ooit illegaal ontstane) bedrijven in het lint zijn in vorige bestemmingsplannen positief bestemd en van een strak bouwvlak voorzien; uitbreiding is niet mogelijk.

De in de gemeente Zoetermeer gelegen Snowworld wil naast de bestaande 'schans' en tweede hogere 'schans' bouwen (1,5 maal zo hoog). Vanaf de A4 gezien is de bestaande "schans" goed zichtbaar en geeft vanaf de A4 nu al een flinke visuele verstoring van het zicht op de molendriegang van Stompwijk. Inpassing door

beplanting is niet mogelijk omdat het bedrijf is gevestigd op een voormalige stortplaats.

In Zoetermeer en Leiden is ook een aantal hoogbouwprojecten gestart of reeds afgerond. Deze "torens" zijn van grote afstand zichtbaar en domineren de horizon. De gemeente dringt aan op een visie op hoogbouw in relatie met de beeldkwaliteit van de horizon in de omliggende landelijke gebieden. De gemeente heeft een horizon karakteristiekkaartje gemaakt ter illustratie. Zowel de gemeente Zoeterwoude als de gemeente Leidschendam-Voorburg heeft op deze ontwikkelingen gewezen.

De Nieuwe Driemanspolder is gelegen in de gemeente Zoetermeer. Echter, de gemeente Leidschendam-Voorburg geeft aan dat bij de ontwikkeling van de waterberging en natuur weinig aandacht is voor de huidige beeldkwaliteit van het gebied. Dit betreft met name de verkavelingsstructuur en de grillige vormen van sloten. Voor het ontwikkelen/versterken van de toeristisch-recreatieve functie van het gebied (en daarmee ook van de kwaliteiten van het panorama) zijn deze ontwikkelingen wel van belang.

Bedrijventerrein

De aanleg van het bedrijventerrein Oostvlietpolder is een ruimtelijke ontwikkeling waar véél politieke belangstelling voor is en is geweest. Het bestemmingsplan voor de realisatie van dit bedrijventerrein is inmiddels vigerend. Het bedrijventerrein zelf moet nog aangelegd worden.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

De aanleg van de Rijnlandroute.

Het plaatsen van een 3e windmolen langs de A4. De gemeente kan met deze 3^e windmolen voorzien in de totale energiebehoefte van de gemeente. Deze windmolen zal te zien zijn vanuit het panorama.

EHS

De verplichte natuurcompensatie voor het opstelspoor Rijn-Gouwelijn ligt net buiten het panorama en bestaat uit een plasdras gebied met bossen en riet. De opgaande beplanting zal op termijn van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Er zijn geen initiatieven bekend binnen het snelwegpanorama.

Belevingswereld gemeente

De gemeente Zoeterwoude kent het snelwegpanorama, maar mist een concrete uitwerking hiervan door het rijk of de provincie. De gemeente bedoelt hiermee dat op grond van wat nu in de structuurvisie is opgenomen niet precies duidelijk wordt tot hoe ver met het snelwegpanorama rekening gehouden moet worden.

De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft nog geen aanvullend beleid voor het snelwegpanorama gemaakt. Het huidige beleid is gericht op het behouden en versterken van het landschap met de karakteristieke bebouwing (Stompwijkse boerderijen, huisjes en schuren). Daarnaast is de gemeente van mening dat ook de andere kant van de snelweg bij het panorama zou moeten horen. Met name de doorkijk via het Leidschendammerhout naar de Duivenvoordecorridor is zeer waardevol. Dit is nog één van de weinige plaatsen waar de Vliet aan weerszijden begrensd wordt door het oorspronkelijke landschap.

Ook betreurt de gemeente het dat de Molenloop aan het begin van het panorama (komende uit Den Haag) slecht zichtbaar is vanaf de snelweg.

De gemeente ziet de Molenloop toch als één van de kenmerken van dit gebied. Slechte zichtbaarheid komt door aangrenzende bebouwing en een geluidscherm.

4.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Wijk en Wouden zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Daarnaast zijn er ruimtelijke ontwikkelingen die een stimulans kunnen zijn voor de gebiedskwaliteiten of de herkenbaarheid daarvan of zichtbaarheid erop.

Tot slot zijn er in de nabijheid van het panorama ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving. In figuur 10 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acuut:

- Geen

2. Op korte termijn:

- Het glastuinbouwgebied Stompwijk (Leidschendam–Voorburg/SO/AB)

3. Op langere termijn:

- Geen

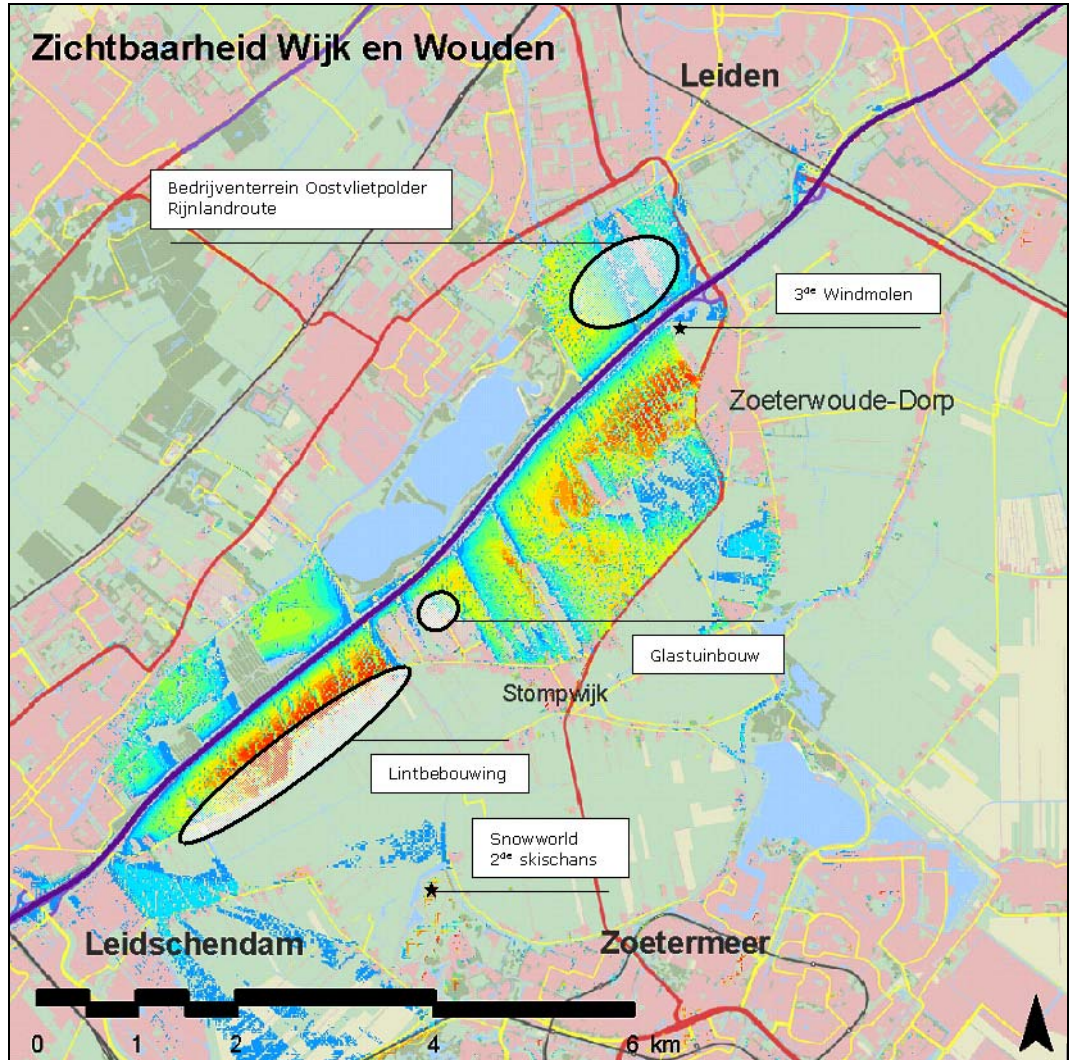
Stimulans

- Een agrarisch natuurgebied voor weidevogels;
- Sanering van een in het panorama aanwezig glastuinbouwbedrijf;
- Een integrale benadering van het gebied als regiopark van de kust via de Duivenvoordecorridor naar het Groene Hart;
- Ontwikkelen van twee recreatieve knooppunten met parkeerplaatsen, informatiecentrum, kleinschalige horeca, recreatieve bedrijfjes en een toeristisch transferium.

Invloeden van buitenaf

De gebiedskwaliteiten worden mogelijk aangetast door ontwikkelingen in omliggende gebieden/gemeenten. Deze zijn het bedrijventerrein Oostvlietpolder, de Rijnlandroute, het plaatsen van een 3^e windmolen langs de A4, een tweede skischans/baan in Snowworld, de lintbebouwing in Stompwijk, de Nieuwe Driemanspolder en de hoogbouwprojecten.

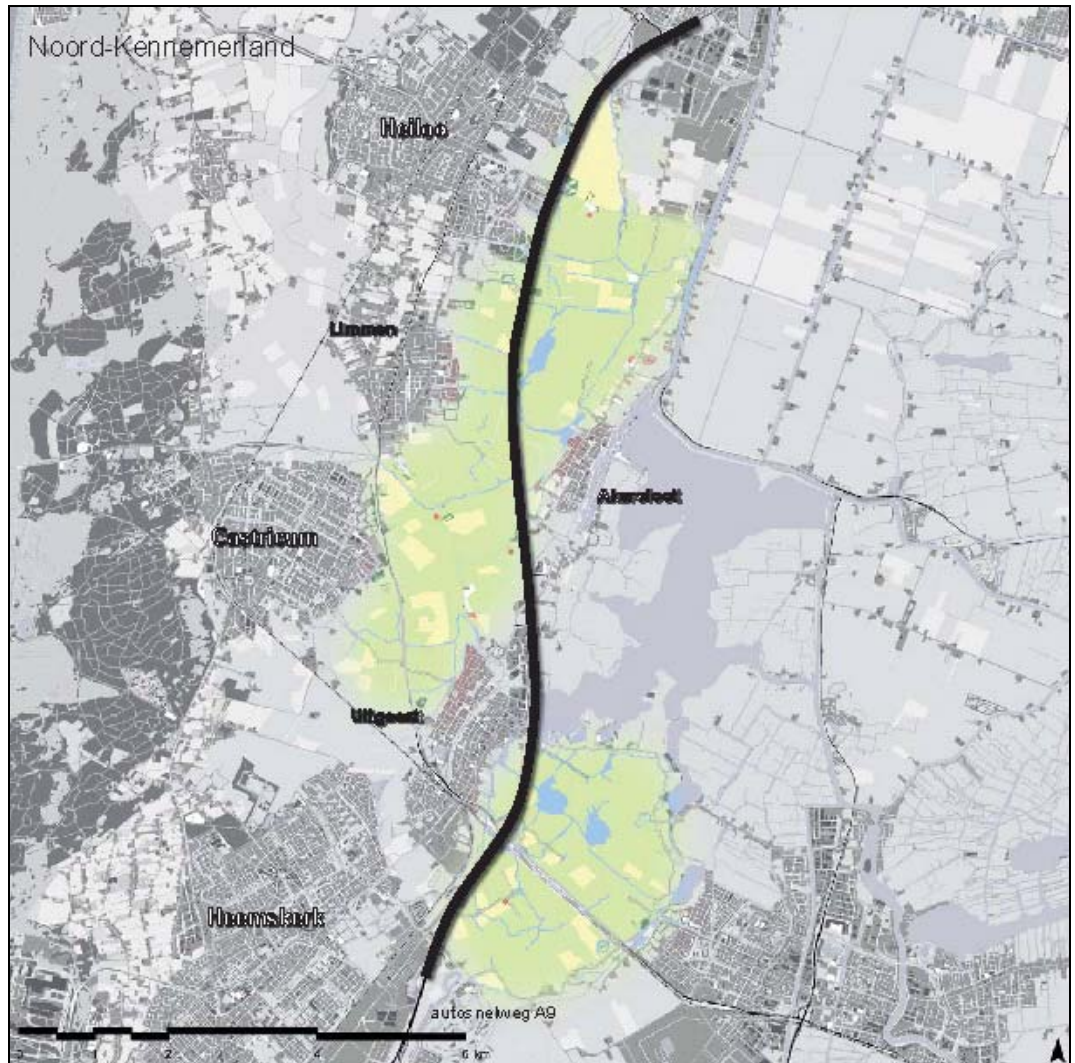
Figuur 10: Ruimtelijke ontwikkelingen Wijk en Wouden

5 Noord-Kennemerland

5.1 Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland

Figuur 11: Onderzoeksgebied Noord-Kennemerland

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland (A9) ligt in het Nationaal Landschap Laag Holland en (voor een deel) in het Nationaal Landschap Stelling van Amsterdam, tussen de stedelijke gebieden Alkmaar-Heiloo en Beverwijk-Uitgeest. Het snelwegpanorama draagt de kenmerken van het oorspronkelijke landschap van de oude duinen met strandwallen en –vlaktes op de overgang naar het polder- en droogmakerijenlandschap, oostelijk van de A9. Het snelwegpanorama biedt zicht op open veenweiden met oude krekens in de strandvlakte en op kernen op de strandwallen, vanaf één zijde van de snelweg A9 tegenover Heemskerk/Uitgeest en tussen Uitgeest en Heiloo vanaf beide zijden van de A9.

Planologische situatie

Het snelwegpanorama ligt in de gemeenten Castricum, Heiloo en Uitgeest. Voor het hele gebied zijn vier bestemmingsplannen van kracht, allemaal ouder zijn dan tien jaar.

Over het algemeen hebben de vigerende bestemmingsplannen een conserverend karakter, met in hoofdzaak agrarische bestemmingen. Grote ruimtelijke ontwikkelingen zijn niet zonder meer mogelijk.

5.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend in het rijksbeleid die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland.

Provinciaal beleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend in het provinciaal beleid die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Agrarische bebouwing, ruimtelijke elementen en infrastructuur

Voor het gebied dat valt onder de gemeente Castricum is het bestemmingsplan "Buitengebied" vigerend. Het plan kent een wijzigingsbevoegdheid voor het toevoegen van agrarische bouwpercelen, voor silo's en voor windturbines tot 15 meter hoog. Voor wat betreft de windturbines, is tot op heden nog geen gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid.

Voor de gemeente Heiloo vigeert voor het gebied één bestemmingsplan "Landelijk Gebied". Voor de bestemmingen "Agrarisch gebied en gebied met landschappelijk waardevolle openheid" en "Agrarisch gebied en gebied met landschappelijke en natuurwaarden" gelden wijzigingsmogelijkheden, die bedrijfsgebonden mestsilo's buiten bestaande agrarische bedrijfscentra mogelijk maken, met een doorsnee van maximaal 25 meter, een inhoud van 3.000, respectievelijk 5.000 liter en een hoogte van 5 meter. Verder geldt een wijzigingsbevoegdheid voor nieuwe bouwvlakken voor agrarische bedrijvigheid.

Stedelijke ontwikkeling

Voor de driving range van de golfbaan nabij de Lagelaan is een tijdelijke vrijstelling verleend. Na het verstrijken van de instandhoudingstermijn heeft de gemeente een gedoogbeschikking verleend, die verloopt nadat de aansluiting van het gebied op de A9 zal zijn gerealiseerd. Mogelijk zal de gemeente besluiten tot een verdubbeling van het aantal holes en daarmee tot een aanzienlijke uitbreiding van het terrein. Net als het bestaande deel, zal de uitbreiding direct naast de snelweg worden gerealiseerd. Weliswaar kan het golfterrein worden beschouwd als een groen terrein, maar het gaat hier wel om een aantasting van het bestaande landschap.

EHS

Voor de gemeente Uitgeest vigeren de bestemmingsplannen "Buitengebied" en "Watersportcentrum Zaadnoordijk 1993". Ten noorden van de kern Uitgeest is een ecologische verbindingzone in oost-westrichting ingetekend.

Agrarische activiteit

Binnen het vigerende bestemmingsplan bestaat de mogelijkheid tot aanleg van een boomgaard evenwijdig aan de A9.

Stedelijke ontwikkeling

Het project 'Wonen in het Groen' is een samenwerkingsproject van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Heiloo, Castricum en Alkmaar. Doel van het project is het realiseren van een woonlandschap in het gebied tussen Limmen en Heiloo, met bijbehorende investeringen in groen en recreatie in het omringende landelijke gebied en in de ontsluiting van het gebied. Voorwaarde voor het realiseren van een deel van de woningbouw is een extra ontsluiting vanaf de A9 naar het woongebied. In 2010 zal het ministerie van V&W een definitief besluit nemen over de aansluiting, die eveneens in het panorama komt te liggen.

Het project bestaat uit drie onderdelen: "Zandzoom", "Zuiderloo" en "Oosthoek Limmen". Bij Oosthoek gaat het om woningbouw in ca. drie bouwlagen op het terrein van voormalig psychiatrisch centrum De Oosthoek. Vanaf de A9 zal deze ontwikkeling zichtbaar zijn.

In het zuidwesten van Akersloot komen ca. 100 woningen. Hiervoor zal nog een planologische procedure noodzakelijk zijn. Er wordt in maximaal drie bouwlagen gebouwd. Verstoring van het panorama lijkt niet aan de orde, omdat tegen de bestaande bebouwing zal worden aangebouwd.

Niet agrarische bebouwing

De gemeente Heiloo wenst een geluidswal aan de westzijde van de A9, ten noorden van de Kanaalweg. Ten zuiden van de Kanaalweg, aan dezelfde kant van de A9 is al een geluidswal aangelegd.

Invloeden van buitenaf

Bedrijventerrein

Het in de nabijheid van het panorama gelegen bedrijventerrein Boekelermeer wordt nu ontwikkeld en kan van invloed zijn op de beleving van het panorama. Dit terrein ligt voor het overgrote deel in de gemeente Alkmaar; een bescheiden gedeelte wordt op het grondgebied van de gemeente Heiloo gerealiseerd. Naarmate de realisatie in zuidelijke richting vordert, zal steeds meer van het bedrijventerrein vanaf de A9 zichtbaar zijn.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Stedelijke ontwikkeling

Aan de oostzijde van de A9, in het plangebied Zaadnoordijk van de gemeente Uitgeest, is een plan voor een hotel met 40 kamers. Hoogte circa 11 meter, lengte 90 meter). De locatie ligt nabij een bestaande jachthaven aan de zuidoever van het Uitgeestermeer. De bouwrichting is parallel aan de A9 (een aantasting van het panorama). Het initiatief past niet in het vigerende bestemmingsplan.

Belevingswereld gemeente

De drie gemeenten zijn op de hoogte van de structuurvisie.

5.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Noord-Kennemerland zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. In de nabije omgeving zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama. In figuur 12 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acuut:

- Aanleg boomgaard (AA)

2. Op korte termijn:

- Hotel op terrein jachthaven Zaadnoordijk (Uitgeest/SO);
- Extra ontsluiting van de A9 (Castricum/REI).

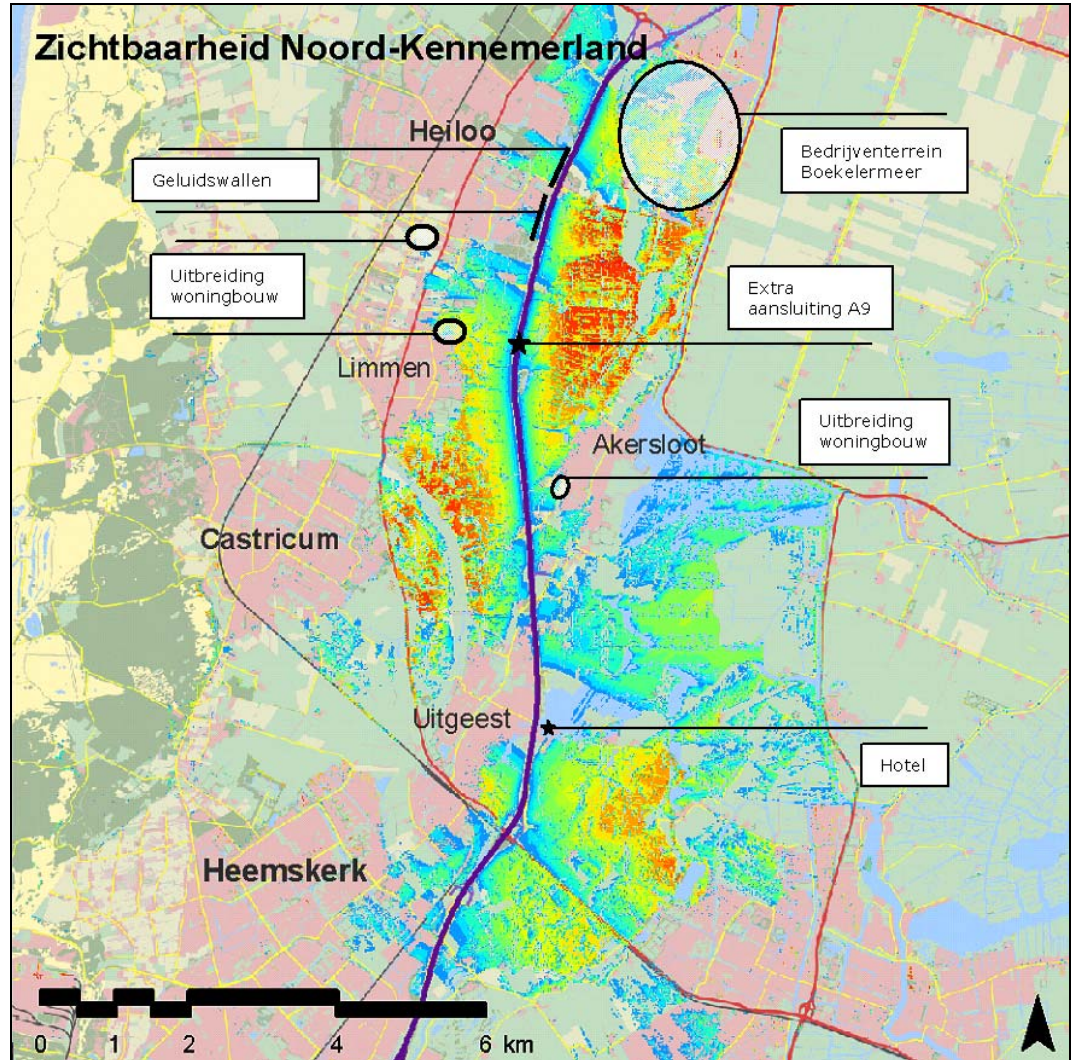
3. Op langere termijn:

- Geluidswal Heiloo (Heiloo/NB);
- Wonen in het Groen in Heiloo en Limmen (Heiloo/SO);
- Woningbouwplannen in Akersloot zuidwest nabij de Startingerweg (Castricum/SO).

Invloeden van buitenaf

Het in de nabijheid van het panorama gelegen bedrijventerrein Boekelermeer wordt nu ontwikkeld en kan van invloed zijn op de beleving van het panorama. Dit terrein ligt voor het overgrote deel in de gemeente Alkmaar; een bescheiden gedeelte wordt op het grondgebied van de gemeente Heiloo verwezenlijkt. Naarmate de realisatie in zuidelijke richting vordert, zal steeds meer van het bedrijventerrein vanaf de A9 zichtbaar zijn.

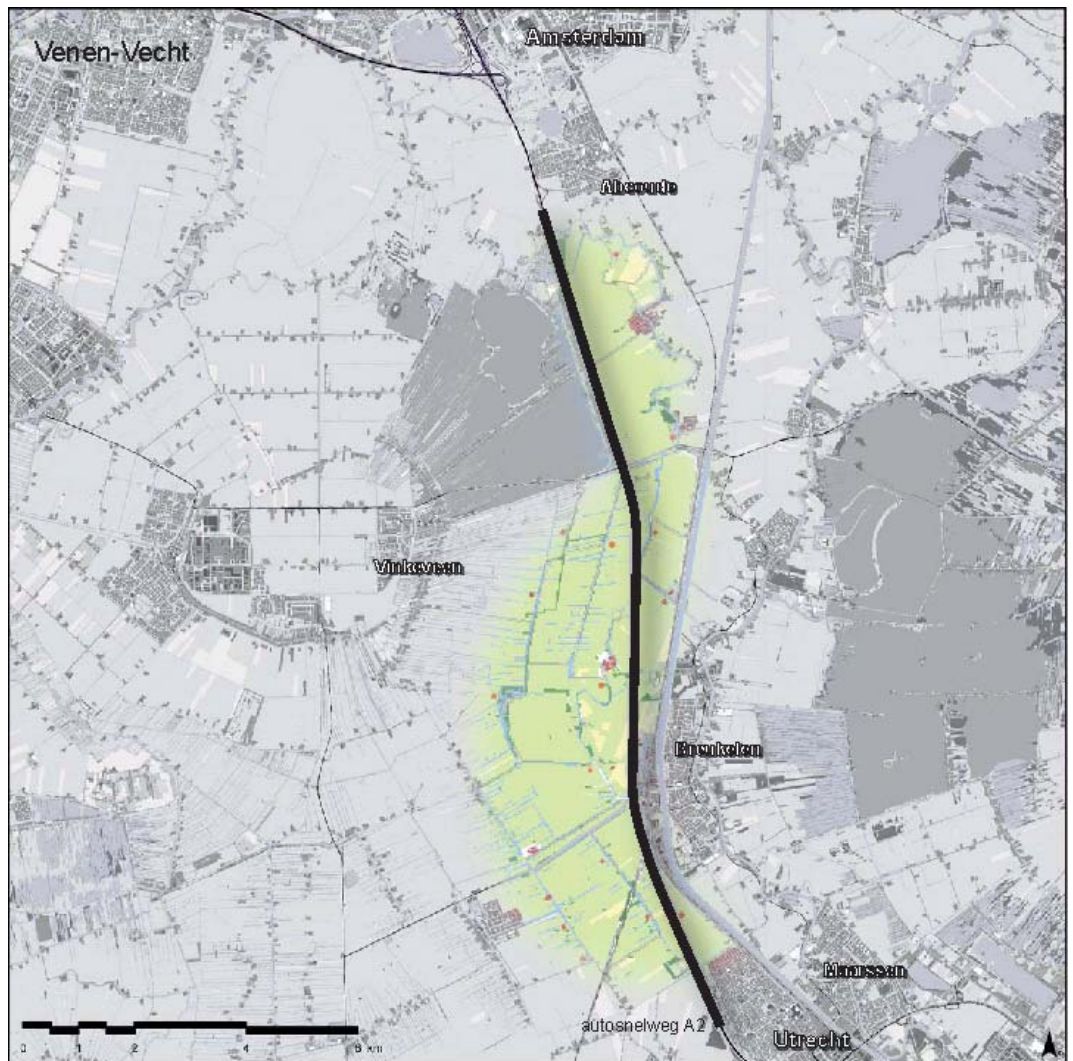
Figuur 12: Ruimtelijke ontwikkelingen Noord-Kennemerland

6 Venen-Vecht

6.1 Nationaal Snelwegpanorama Venen-Vecht

Figuur 13: Onderzoeksgebied Venen-Vecht

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Venen-Vecht (A2) ligt in het Nationaal Landschap Groene Hart, tussen de stedelijke gebieden van Amsterdam en Utrecht. Het snelwegpanorama biedt zicht op open veenweidelandschap met transparante bebouwingslinten en meanderende veenriviertjes, ten oosten en ten westen van de snelweg A2 tussen de kernen Abcoude en Maarssen. Het snelwegpanorama vormt een belangrijke landschappelijke en ecologische schakel tussen de open veenweiden ten westen en ten oosten van de infrastructuurbundel A12, Amsterdam-Rijnkanaal en het spoor in het Groene Hart, die gestalte moet krijgen via de zogenoemde 'Groene Ruggengraat' (Natte As).

Planologische situatie

Het snelwegpanorama ligt in de gemeenten Abcoude, Breukelen en Loenen. De bestemmingsplannen voor het buitengebied dateren van 1973 tot en met 1998. Het bestemmingsplan "Buitengebied" van de gemeente Loenen dateert van 2004. Daarnaast zijn er nog enkele qua gebiedsomschrijving kleinere bestemmingsplannen voor de kernen en bedrijventerreinen, die in de periode 1969 tot en met 2008 zijn vastgesteld. De bestemmingsplannen voor de verbreding van het spoor en de A2 dateren vanaf 2000. In totaal zijn er twaalf bestemmingsplannen onderzocht. De voor het buitengebied geldende bestemmingsplannen zijn nagenoeg allemaal conserverend van aard.

Voor de meeste gebiedskwaliteiten hebben de gemeenten Breukelen en Loenen een aanlegvergunningstelsel. De gemeente Breukelen en de gemeente Loenen hebben een landschapsplan opgesteld en werven een deskundige die aan de hand daarvan plannen beoordeelt.

6.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Ter uitvoering van het beleid (van EZ) voor de energievoorziening heeft Tennet een bouwaanvraag ingediend voor een hoogspanningsstation. Bij het vinden van de locatie speelde het onderwerp snelwegpanorama nog niet. Ten zuiden van Breukelen aan de westkant bij de kruising van de A2 en de spoorlijn Utrecht-Amsterdam is de bouw van dit hoogspanningsstation (8 meter hoog met pieken van 25 meter) en een verzwaarde hoogspanningsmast gepland. Het besluit op de aanvraag om een bouwvergunning 1^e fase is op 22 januari 2009 verzonden. De bezwaretermijn loopt tot en met 5 maart 2009.

Provinciaal beleid

EHS

In het noordelijk deel (net ten zuiden van Abcoude) en in het gebied tussen de A2 en het spoor (dat grotendeels binnen de gemeente Loenen valt) worden studies verricht naar de aanleg van natte ecologische verbindingzones, de zogenoemde 'Groene Ruggengraat'.

De gebieden gelegen in dit snelwegpanorama worden in het streekplan grotendeels als landbouwkerngebied aangemerkt. Verder zijn er in het streekplan 2005-2015 van de provincie Utrecht nog twee vlekjes als waardevolle natuur aangewezen.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

In het streekplan is langs de A2 bij Loenen een locatie voor windenergie aangewezen, waar een lijnopstelling van drie windturbines gerealiseerd kan worden. De raad van de gemeente Loenen heeft een verzoek voor de realisering van deze drie windturbines afgewezen en vervolgens heeft het college van Burgemeester en Wethouders de bouwvergunning geweigerd. Tegen deze besluiten loopt nog een gerechtelijke procedure.

Het streekplan laat in het deel ten westen van de A2 voor maximaal twee niet nader aangewezen locaties een kleinschalige opstelling van drie tot zes windturbines toe.

In de eindversie van de 'Voorloper Groene Hart' is het gebied ten oosten van de A2 ter hoogte van Breukelen tot aan de noordelijke gemeentegrens en het zuidelijk deel van Loenen (tot en met de hoogte van Nieuwenhoek) als "transformatiezone - zoekgebied voor verstedelijking in combinatie met versterking landschapstructuur" aangegeven. De Voorloper is een gezamenlijke bouwsteen voor de provinciale structuurvisies van de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland wat betreft het

Groene Hart, die in december 2008 is geaccordeerd door de drie provincies. Dit betekent dat dit een gebied is "in het Groene Hart waar een op herstel van de kernkwaliteiten gerichte transformatiestrategie wordt toegepast met het invullen van stedelijke en landelijke functies". Het bebouwen en/of verruimen van de rode contouren in deze zones is bespreekbaar. Bebouwing moet wel inpasbaar zijn in het Groene Hart en de situering moet voldoen aan de criteria van de kernkwaliteiten. "Vanuit de kernkwaliteiten van het Nationale Landschap Groene Hart is het openhouden van het venster A2 nabij Loenen van belang om de openheid van de landschappen aan weerszijden beleefbaar te houden, zowel vanuit de zone als vanuit de landschappen. Verder voorkomt dit venster dat de Vechtplassen van de rest van het Groene Hart worden afgesneden". Het Corridorproject in de gemeente Breukelen valt binnen deze transformatiezone. De mogelijkheden van de transformatiezone kunnen in het gebied van de gemeente Loenen een stukje (nog nauwelijks aangetaste) open polder mogelijk aantasten. Dit geldt ook voor het noordelijk deel van Breukelen dat nu nog relatief open is.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Agrarische activiteiten

Voor het behoud van de karakteristieke strokenverkaveling van het grasland bieden niet alle bestemmingsplannen via het aanlegvergunningstelsel of via een verbod voldoende bescherming voor de kenmerken en de openheid van het gebied. Zo is voor het omzetten van het grasland in bijvoorbeeld maïsackers in het bestemmingsplan "Buitengebied" voor het noordelijk gedeelte van de panorama in Abcoude geen beschermingsregime opgenomen. In dit gebied worden relatief meer percelen voor maïsteelt gebruikt dan in de rest van het gebied van dit snelwegpanorama.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur en natuurlijke barrière

Daarnaast bieden enkele bestemmingsplannen vrijstellingsmogelijkheden voor de bouw van windturbines met een maximale hoogte van 25 meter.

De gemeente Abcoude wil langs de A2 een strook over een lengte van ongeveer 4 kilometer van ca. 30 meter breedte en 1 meter hoogte met bomen en struiken beplanten. De gemeente is momenteel bezig met de verwerving van de voor het noordelijke deel nog benodigde gronden. Verder is het de bedoeling om in het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan voor het landelijk gebied van Abcoude ter hoogte van de kern Baambrugge beplanting langs de kopse kanten van de sloten mogelijk te maken om zo een soort coulisselandschap te realiseren.

De beplanting op de kopse kanten zal maar voor een beperkt gebied gelden en heeft als doel het zicht vanuit de kern Baambrugge op de snelweg te verzachten. Langs de A2 ter hoogte van Nieuwer Ter-Aa hebben de bewoners een voorkeur voor het aanleggen van een singel van bomen in plaats van een geluidscherm.

In de kern Loenersloot rust op één perceel de bestemming "nader uit te werken woongebied". Het aantal woningen is niet bekend.

Stedelijke ontwikkeling

Op het terrein van de sportvelden bij de kern Nieuwer Ter-Aa is de bouw van 40 woningen gepland, nadat de sportvelden richting snelweg zijn verplaatst. Invulling geschiedt met behulp van een wijzigingsbevoegdheid in het nieuwe bestemmingsplan waarvan het ontwerp binnenkort ter inzage wordt gelegd. Langs het spoor ten zuiden van de Ter Aaseweg wordt een perceel bos, 6400 m² (in aansluiting op een reeds bestaand perceel bos) aangelegd en 3,5 ha grasmengsel ingezaaid. Dit ter compensatie van verlies van natuur tijdens de spoorwegverbreding. De vrijstelling (ex artikel 19, lid 1 WRO) hiervoor is recentelijk verleend.

Rondom het nieuwe station in Breukelen wil de gemeente het Corridorproject realiseren bestaande uit hoge kantoren en wooneenheden. Het ligt tussen het Amsterdam-Rijnkanaal en de A2. Hiervoor is in mei 2007 een visie gericht op de stationsomgeving Hof van Breukelen opgesteld. Het gebied ligt in nabije omgeving van het panorama en kan van invloed zijn op het uitzicht in oostelijke richting van de A2. Dit Corridorproject valt in de (eerder beschreven) transformatiezone zoals opgenomen in de 'Voorloper Groene Hart'.

Invloeden van buitenaf

Stedelijke ontwikkeling

Ten zuidwesten van de kern Abcoude wil de gemeente ca. 200 woningen bouwen. Dit gebied grenst aan de noordkant van het snelwegpanorama. Het streekplan gaat uit van een woningbouwprogramma van 200 woningen in de hele gemeente Abcoude.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Stedelijke ontwikkeling

Aansluitend op de lintbebouwing van Baambrugge is voor de bouw van een woonzorgcentrum ter vervanging van de agrarische loods een bouwaanvraag ingediend. Met dit plan wordt de omvang van de bebouwing op dit perceel nagenoeg gehalveerd.

Voor het laatste onbebouwde perceel op het bedrijventerrein (bestaande uit vier percelen) ten zuidoosten van Nieuwer Ter-Aa is een principeverzoek voor de bouw van vier bedrijfsunits met een hoogte van 8 meter over de gehele breedte van het perceel ingediend.

In het buitengebied van Breukelen aan de Oud Aa is sprake van een mogelijke vervanging van een horecabedrijf door twee woningen. De mogelijkheid hiervoor is niet in het bestemmingsplan verankerd.

Agrarische bebouwing

Ook zijn er plannen voor een nieuw boerenbedrijf in het buitengebied ten noordwesten van de kern Baambrugge. Dit is in het vigerende bestemmingsplan uit 1976 niet opgenomen.

Belevingswereld gemeente

De gemeente Breukelen is ambtelijk wel en bestuurlijk niet bekend met het fenomeen snelwegpanorama. De gemeente Abcoude is zowel ambtelijk als bestuurlijk op de hoogte van de structuurvisie. Het bestuur heeft echter andere prioriteiten.

Bij de gemeente Loenen leeft het onderwerp nauwelijks; dit geldt zowel ambtelijk als bestuurlijk.

6.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Venen–Vecht zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Daarnaast zijn er ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die een stimulans kunnen zijn voor de gebiedskwaliteiten of de herkenbaarheid daarvan of zichtbaarheid erop.

Tot slot zijn er in de directe omgeving van het gebied ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama. In figuur 14 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acuut:

- Realisatie van hoogspanningsstation en verzwaarde mast (Breukelen/REI).

2. Op korte termijn:

- Aanleg beplante grondwal langs de A2 (Abcoude/NB);
- Mogelijkheden voor beplanting kopse kanten agrarische percelen, ontstaan van coulisselandschap (Abcoude/NB);
- Ontbreken van een dekkend aanlegvergunningstelsel (met name Abcoude/AA);
- Mogelijkheden voor realisatie van een nieuw agrarisch bedrijf (Abcoude/AB) en de vrijstellingsmogelijkheden voor de bouw van windturbines van maximaal 25 meter (Breukelen/REI);
- Mogelijkheid voor bouwen van 40 woningen op sportvelden Nieuwer Ter-Aa (Breukelen/SO).

3. Op lange termijn:

- Mogelijkheid in streekplan voor het plaatsen van drie windturbines langs de A2 (Loenen/REI), idem mogelijkheid kleinschalige opstelling van windturbines in het gebied ten westen van de A2 (Breukelen/REI);
- Transformatiezone (Loenen en Breukelen/SO);
- Corridorproject (Breukelen/SO).

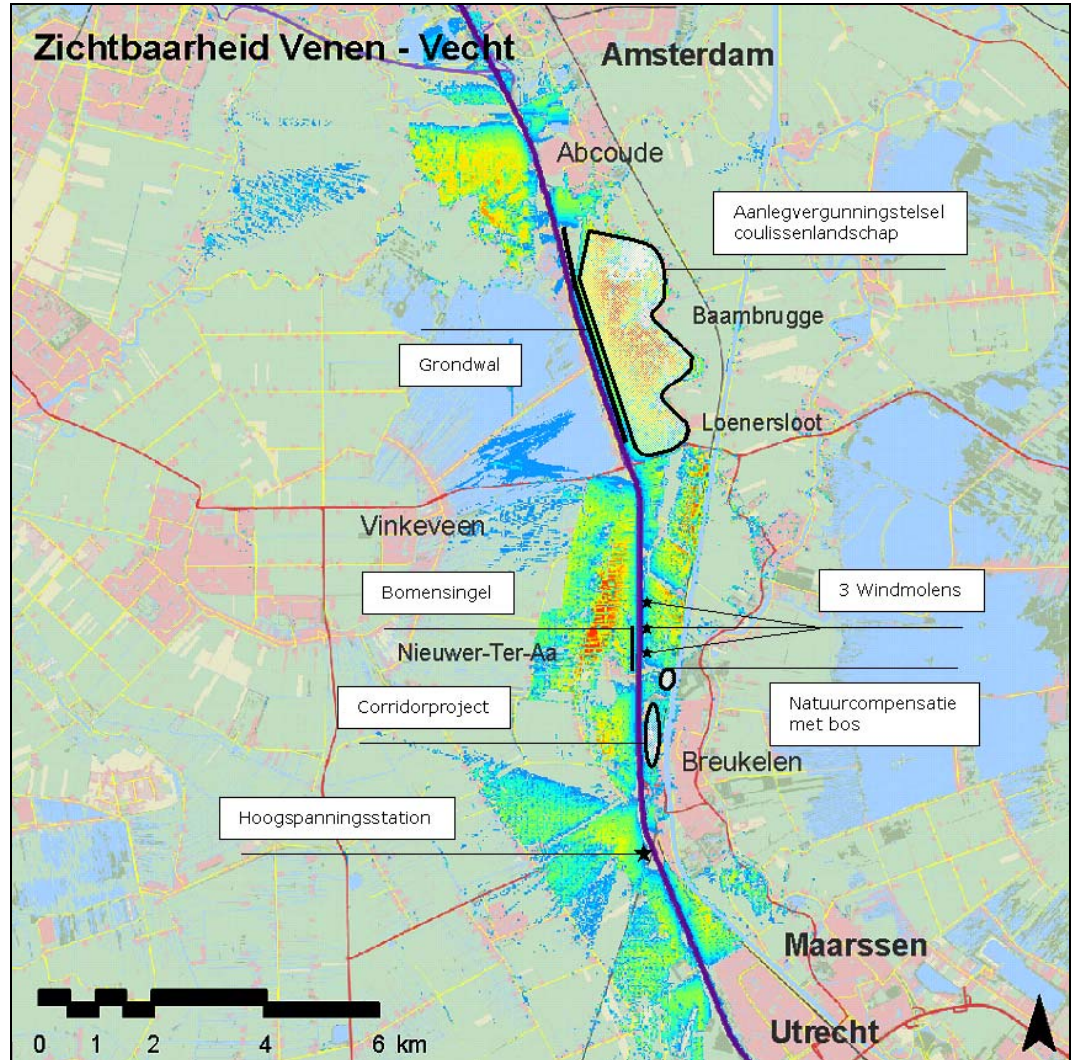
Stimulans

- Studies naar aanleg van natte ecologische verbindingszone, de zogenoemde 'Groene Ruggengraat';
- Bouw van een woonzorgcentrum ter vervanging van een agrarische loods.

Invloeden van buitenaf

Ten zuidwesten van de kern Abcoude wil de gemeente ca. 200 woningen bouwen. Dit gebied grenst aan de noordkant van het snelwegpanorama. Het streekplan gaat uit van een woningbouwprogramma van 200 woningen in de hele gemeente Abcoude.

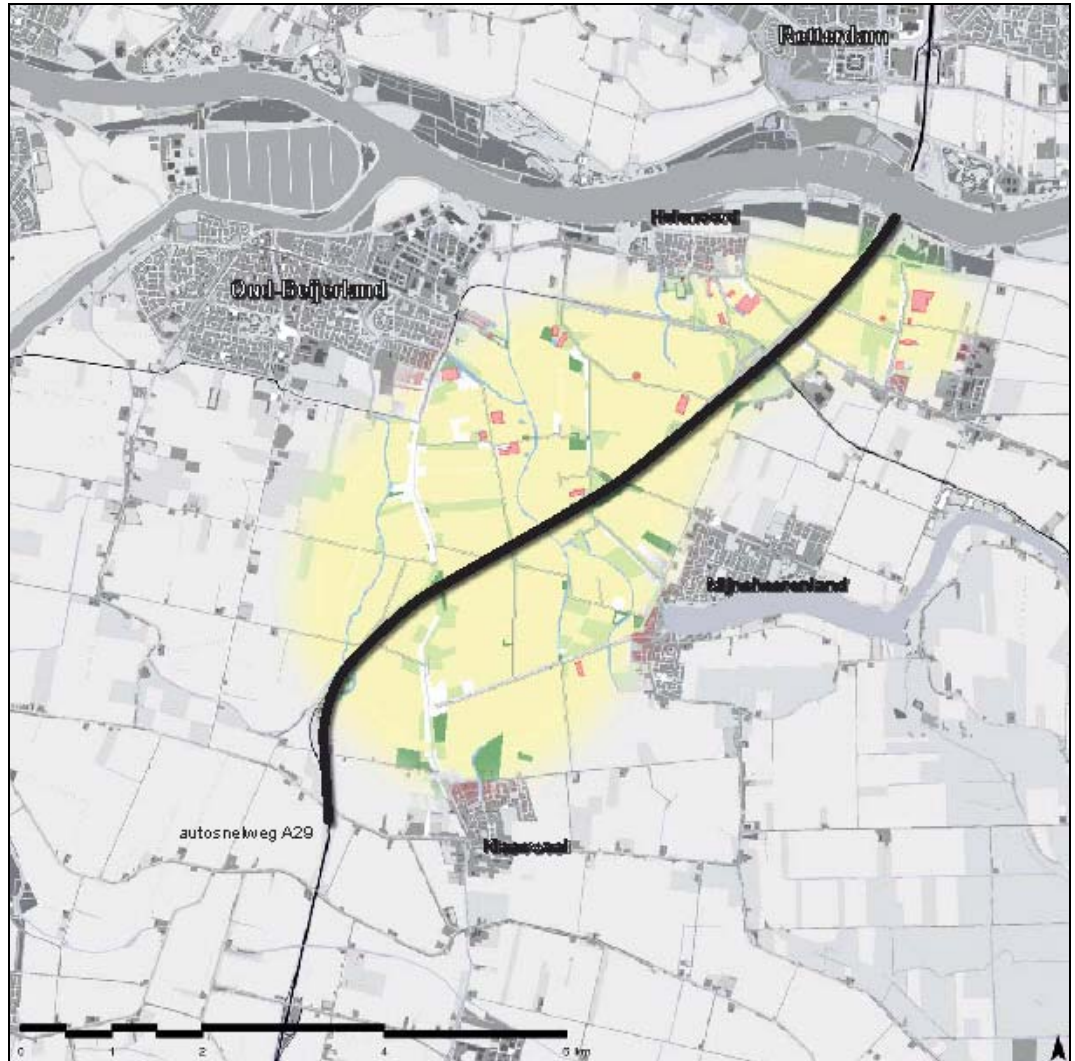
Figuur 14: Ruimtelijke ontwikkelingen Venen–Vecht

7 Hoeksche Waard

7.1 Nationaal Snelwegpanorama Hoeksche Waard

Figuur 15: Onderzoeksgebied Hoeksche Waard

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Hoeksche Waard (A29) ligt in het Nationaal Landschap Hoeksche Waard, tussen de kernen Heino en Klaaswaal. Het snelwegpanorama markeert de overgang van de stedelijke Randstad naar de open en waterrijke Zeeuwse en Zuid-Hollandse Delta. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf beide zijden van de snelweg A29 op open zeeleipolders met akkerbouw, dijken, voormalige kreken, bebouwingslinten en kernen.

Planologische situatie

Het gebied van het snelwegpanorama ligt in de gemeenten Binnenmaas, Cromstrijen en Oud-Beijerland.

Vigerend voor het gebied van de gemeente Binnenmaas is het bestemmingsplan "Landelijk gebied Correctieve herziening 2007".
Vigerend voor het gebied van de gemeente Cromstrijen is het bestemmingsplan "Landelijk gebied" en "1e herziening Landelijk gebied". Binnen het onderzoeksgebied van de gemeente Oud Beijerland zijn drie bestemmingsplannen vigerend. Twee ervan zijn ouder dan tien jaar.

7.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend in het rijksbeleid die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Hoeksche Waard.

Provinciaal beleid

Op 31 januari 2007 hebben Provinciale Staten (PS) de eerste partiële herziening 'Hoeksche Waard' vastgesteld. In deze partiële herziening zijn de begrenzing en de kernkwaliteiten van het nationaal landschap vastgelegd en de groenblauwe ontwikkeling: het ruimtelijk vastleggen van de (provinciale) ecologische hoofdstructuur en de wateropgave.

Bedrijventerrein

PS hebben op 17 mei 2000 het streekplan 'Zuid-Holland Zuid' vastgesteld. In een streekplanuitwerking is een bovenregionaal bedrijventerrein opgenomen die gelegen is in de Noordrand van de Hoeksche Waard. In deze Noordrand is een gedeelte van het snelwegpanorama gelegen maar omdat de A29 daar verdiept ligt, is dat gebied waarschijnlijk niet zichtbaar.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Door de vijf gemeenten in de Hoeksche Waard is een gezamenlijke 'Structuurvisie Hoeksche Waard' opgesteld. In deze structuurvisie worden de ruimtelijke ontwikkelingen van de regio tot 2030 in beeld gebracht. Het ministerie van VROM heeft een reactie verzonden naar de Commissie Hoeksche Waard, mede namens de ministeries van LNV, V&W, EZ, Defensie en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. In de reactie wordt gewezen op de aanwezigheid van het Nationaal Snelwegpanorama. In de reactie is verzocht dit gebiedskader alsnog op te nemen in de visie. Ook wordt de zoeklocatie voor windmolens Oever Oude Maas als minder wenselijk aangegeven omdat deze ligt in het snelwegpanorama. De gebiedskwaliteiten kunnen door deze ontwikkeling worden aangetast.

Agrarische bebouwing

Ten slotte wordt in de reactie gesteld dat de gemeentelijke keuze voor het saneren en concentreren van de op dit moment verspreid liggende glastuinbouwlocaties op één of twee locaties vanwege te verwachten schaalvoordelen wordt onderschreven.

Agrarische activiteiten

In de gemeente Binnenmaas is het vigerende bestemmingsplan conserverend van aard. Het betreft in hoofdzaak agrarische bedrijven en dijkbebouwing (dijkwoningen). De gebiedskwaliteiten van het gebied kunnen worden aangetast, omdat het bestemmingsplan onder het begrip agrarische bedrijvigheid bosbouw toestaat. Fruitteelt wordt in het bestemmingsplan niet expliciet genoemd, maar is ook niet uitgesloten. Bij de ontwikkeling van deze activiteit kunnen de gebiedskwaliteiten worden aangetast.

Agrarische bebouwing en activiteiten

Het bestemmingsplan "Landelijk gebied" en "1^e herziening Landelijk gebied" in de gemeente Cromstrijen biedt aan de agrarische bedrijven veel ontwikkelingsmogelijkheden. De voorschriften zijn in de eerste herziening, ten opzichte van het moederplan, aanzienlijk uitgebreid voor de mogelijkheden om als agrarische activiteit een fruitkwekerij, glastuinbouw etc. te beginnen. Binnen het onderzoeksgebied heeft dat tot op heden niet geleid tot aantasting van de openheid van het landschap. Bij de gemeente zijn op dit moment ook geen concrete aanvragen/plannen hiervoor bekend. Bij realisatie van deze mogelijkheden kunnen de gebiedskwaliteiten worden aangetast.

Stedelijke ontwikkeling

Het gebied tussen de omleiding van de N217 en de Stougjesdijk in de gemeente Oud-Beijerland valt binnen dit bestemmingsplan. De huidige functie is in hoofdzaak agrarisch. De gronden zijn in eigendom van enkele projectontwikkelaars en een agrariër. Binnen de Integrale visie 'Dorpsontwikkeling' (juni 2008 vastgesteld) is voor dit gebied een woon- en werkfunctie voorzien. Het bestemmingsplan moet voor dit gebied nog worden opgesteld. Gezien de ligging is het waarschijnlijk niet zichtbaar vanaf de snelweg.

Invloeden van buitenaf

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend in de nabije omgeving die van invloed zijn op de beleving van het snelwegpanorama.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Er zijn geen initiatieven bekend binnen het snelwegpanorama.

Belevingswereld gemeente

De gemeenten zijn op de hoogte van het bestaan van de structuurvisie, maar vinden dat deze visie geen belemmering mag zijn voor ontwikkelingen die nu al, zij het dan procedureel, in gang zijn gezet.

7.3 Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Hoeksche Waard zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Daarnaast zijn er ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die een stimulans kunnen zijn voor de gebiedskwaliteiten of de herkenbaarheid daarvan of zichtbaarheid erop. In figuur 16 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acut:

- Het bestemmingsplan laat een snelle omschakeling van het huidige agrarisch gebruik naar het voeren van bosbouw en fruitteelt toe (Binnenmaas/AA);
- Het bestemmingsplan biedt de mogelijkheden om als agrarische activiteit een fruitkwekerij, glastuinbouw etc. te beginnen (Cromstrijen/AA/AB).

2. Op korte termijn:

- Geen

3. Op langere termijn:

- Zoeklocatie voor windmolens Oever Oude Maas (Binnenmaas/REI);

- Bovenregionaal bedrijventerrein aan de Noordrand van de Hoeksche Waard (Binnenmaas/B);
- Wonen en werken (Oud-Beierland/SO).

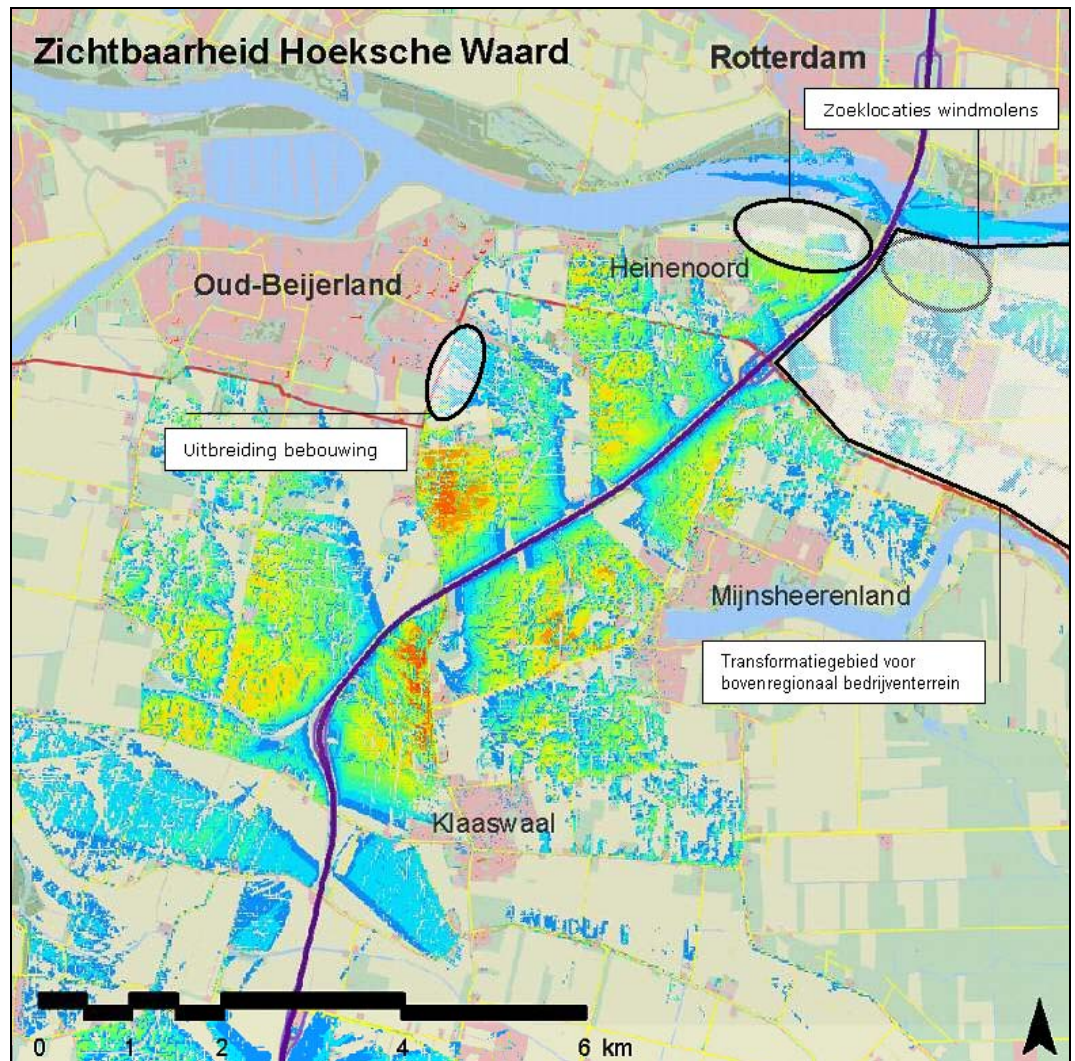
Stimulans

- Vaststelling eerste partiële herziening Hoeksche Waard waarin de begrenzing en de kernkwaliteiten van het nationaal landschap zijn vastgelegd en de groenblauwe ontwikkeling;
- Saneren en concentreren van de momenteel verspreid liggende glastuinbouwlocaties naar één of twee locaties.

Invloeden van buitenaf

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend in de nabije omgeving die van invloed zijn op de beleving van het snelwegpanorama.

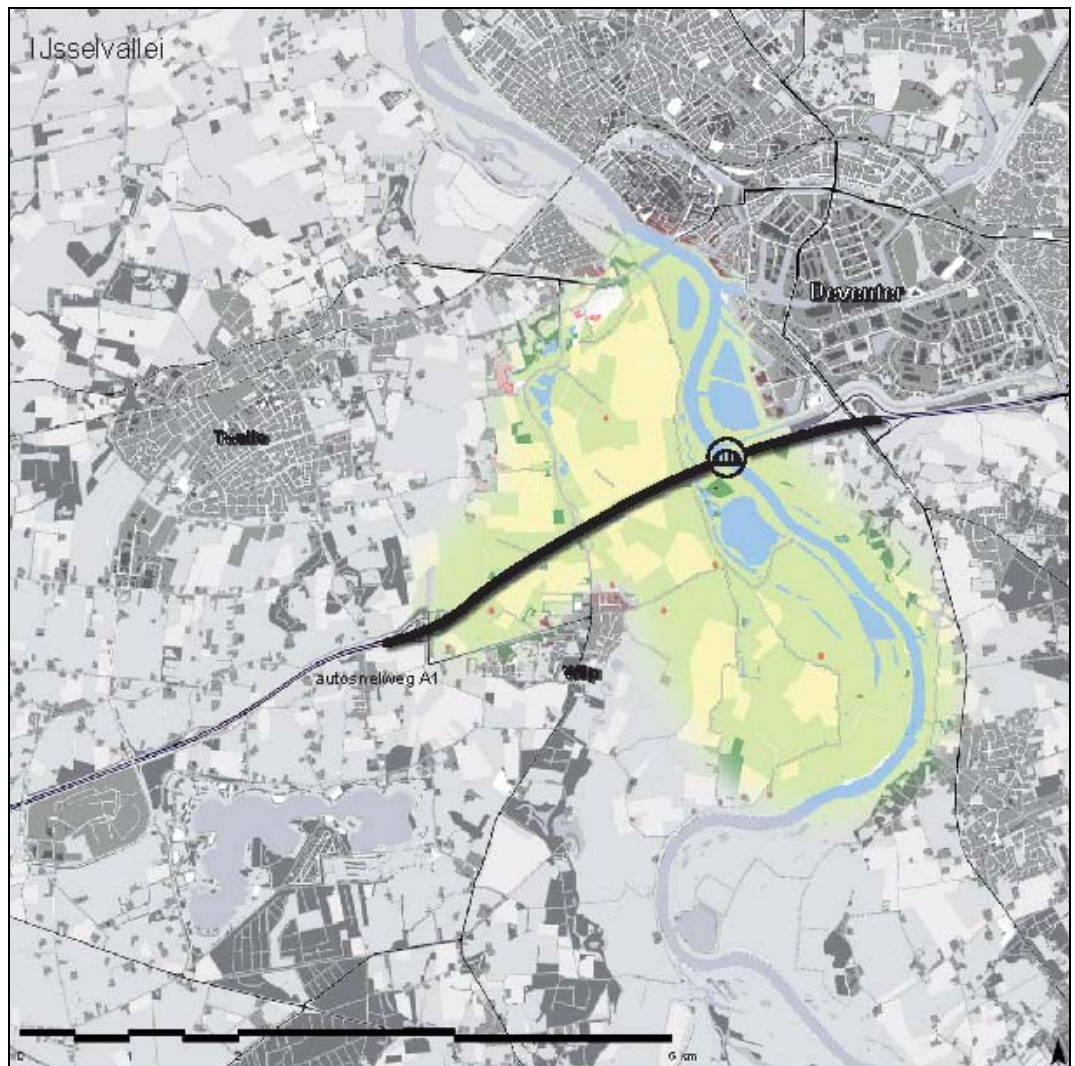
Figuur 16: Ruimtelijke ontwikkelingen Hoeksche Waard

8 IJsselvallei

8.1 Nationaal Snelwegpanorama IJsselvallei

Figuur 17: Onderzoeksgedied IJsselvallei

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama IJsselvallei (A1) ligt voor een belangrijk deel in het Nationaal Landschap Veluwe, tussen de stedelijke gebieden Apeldoorn en Deventer en tussen de beboste Veluwe en het besloten parklandschap van Oost Nederland. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf beide zijden van de snelweg A1 op het open rivierenlandschap met weiden en bouwlanden, op de IJssel met uiterwaarden, kernen en verspreide boerderijen.

Planologische situatie

Het snelwegpanorama ligt in de gemeenten Deventer, Voorst en Lochem. Het gaat om tien (voorontwerp)bestemmingsplannen. De ouderdom van de plannen varieert.

Eén bestemmingsplan uit 1991 wordt op dit moment geactualiseerd. De overige plannen zijn actueel (jonger dan tien jaar).

8.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Voor een veilige hoogwaterafvoer worden plannen gemaakt voor een hoogwatergeul (PKB Ruimte voor de rivier). De doorwerking van deze plannen kunnen een stimulans zijn voor de gebiedskwaliteiten van het panorama.

De verbreding van de snelweg A1 naar twee keer vier stroken (inclusief nieuwe parallelle brug) kan van invloed zijn op de gebiedskwaliteiten van het panorama.

Provinciaal beleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

Het streekplan biedt in de gemeente Voorst nabij de kern Wilp een zoekzone voor windenergie.

Regionaal/gemeentelijk beleid

Agrarische bebouwing

De bestemmingsplannen zijn over het algemeen conserverend omdat de plangebieden in het snelwegpanorama grotendeels onderdeel zijn van de uiterwaarden van de IJssel. Echter, in beperkte mate is uitbreiding mogelijk.

Stedelijke ontwikkeling

In de Dorpsvisie 'Wilp' is de bouw van 60 woningen voorzien. De gemeenteraad echter heeft besloten (22 december 2008) dat woningbouw niet mag plaatsvinden in open gebied. Hiervoor loopt nog geen formele planprocedure.

Rondom de recreatieplas Bussloo en nabij Wilp is een gemeentelijke visie opgesteld voor het ontwikkelen van een regionaal park van formaat. Een klein deelgebied van deze visie strekt zich uit over het panorama.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur en agrarische activiteiten

De overige bestemmingsplannen (buiten de uiterwaarden) laten wel (beperkte) ontwikkelingen toe (woningbouw en functieverandering).

In de flexibiliteitsbepalingen zijn veel mogelijkheden voor het oprichten van (kleine) windturbines, telecommunicatiemasten en voorzieningen op agrarische bedrijven (voedersilo's) die de hoogte in kunnen. Deze bebouwing kan de gebiedskwaliteiten van het panorama aantasten.

Invloeden van buitenaf

Niet agrarische bebouwing

Ten noordwesten van het panorama in de nabije omgeving wordt eveneens een initiatief uitgewerkt voor landgoederen. De realisatie van de landgoederen kan van invloed zijn op de gebiedskwaliteiten.

De gemeente Voorst wenst de plaatsing van een geluidscherm voor Posterenk, dat net buiten het onderzoeksgebied gelegen is. Dit geluidscherm zal in overleg met Rijkswaterstaat geplaatst worden. De realisatie van het scherm kan de beleving van het panorama beïnvloeden.

Initiatieven particulieren/bedrijven

Niet agrarische bebouwing

Ten noorden van de A1 zijn er ontwikkelingen voor landgoederen. Het landgoed Bellinkhof is in voorbereiding. Ten noordwesten van het plangebied in de nabije omgeving van het snelwegpanorama wordt eveneens een initiatief uitgewerkt voor landgoederen.

Belevingswereld gemeente

De gemeente Voorst erkent het panorama en het beleid is erop gericht het snelwegpanorama open te houden. De gemeente heeft vraagtekens bij de 'begrenzing' van de zuidwestelijke punt van het onderzoeksgebied (rondom afrit Twello). De gemeente is van mening dat dit punt geen onderdeel uitmaakt van het panorama.

De gemeente Lochem erkent de panorama maar stelt terecht dat hun grondgebied buiten het Nationaal Landschap ligt.

8.3

Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama IJsselvallei zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. Daarnaast zijn er ruimtelijke

ontwikkelingen mogelijk die een stimulans kunnen zijn voor de gebiedskwaliteiten of de herkenbaarheid daarvan of zichtbaarheid erop. Tot slot zijn er in de directe omgeving ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama. In figuur 18 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acuut:

- Geen

2. Op korte termijn:

- Oprichten van gebouwen in uiterwaarden (Lochem/AB);
- Woningbouw (Voorst/SO).

3. Op lange termijn:

- Ontwikkeling landgoederen (Voorst/NAB);
- Zoekzone voor windenergie (Voorst/REI);
- Verbreding A1 (Voorst en Deventer/REI).

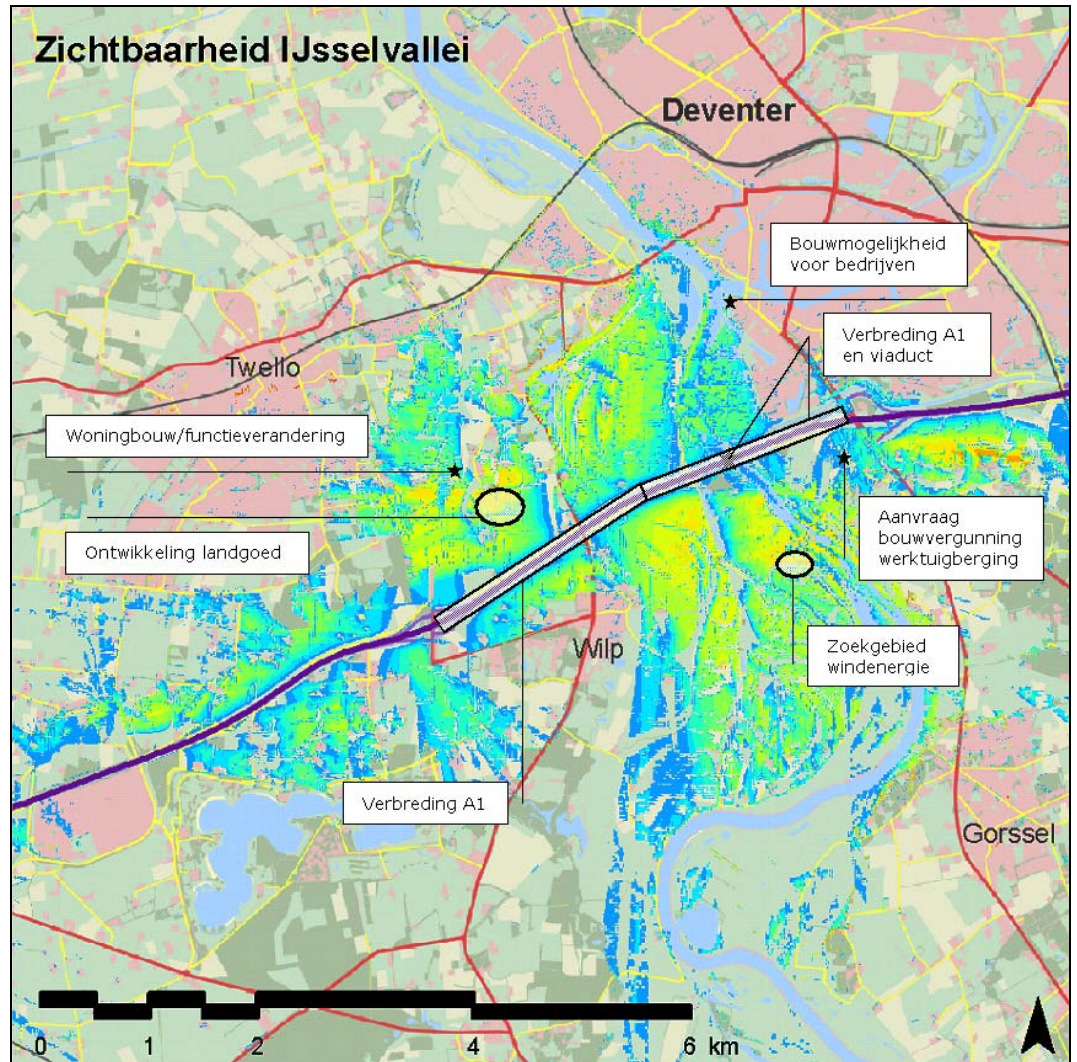
Stimulans

- Aanleg hoogwatergeul
- Regionaal park van formaat

Invloeden van buitenaf

Ten noordwesten van het panorama in de nabije omgeving wordt een initiatief uitgewerkt voor landgoederen. De realisatie van de landgoederen kan van invloed zijn op de gebiedskwaliteiten. De gemeente Voorst wenst de plaatsing van een geluidscherm voor Posterenk, dat net buiten het onderzoeksgebied gelegen is. Dit geluidscherm zal in overleg met Rijkswaterstaat geplaatst worden. De realisatie van het scherm kan de beleving van het snelwegpanorama beïnvloeden.

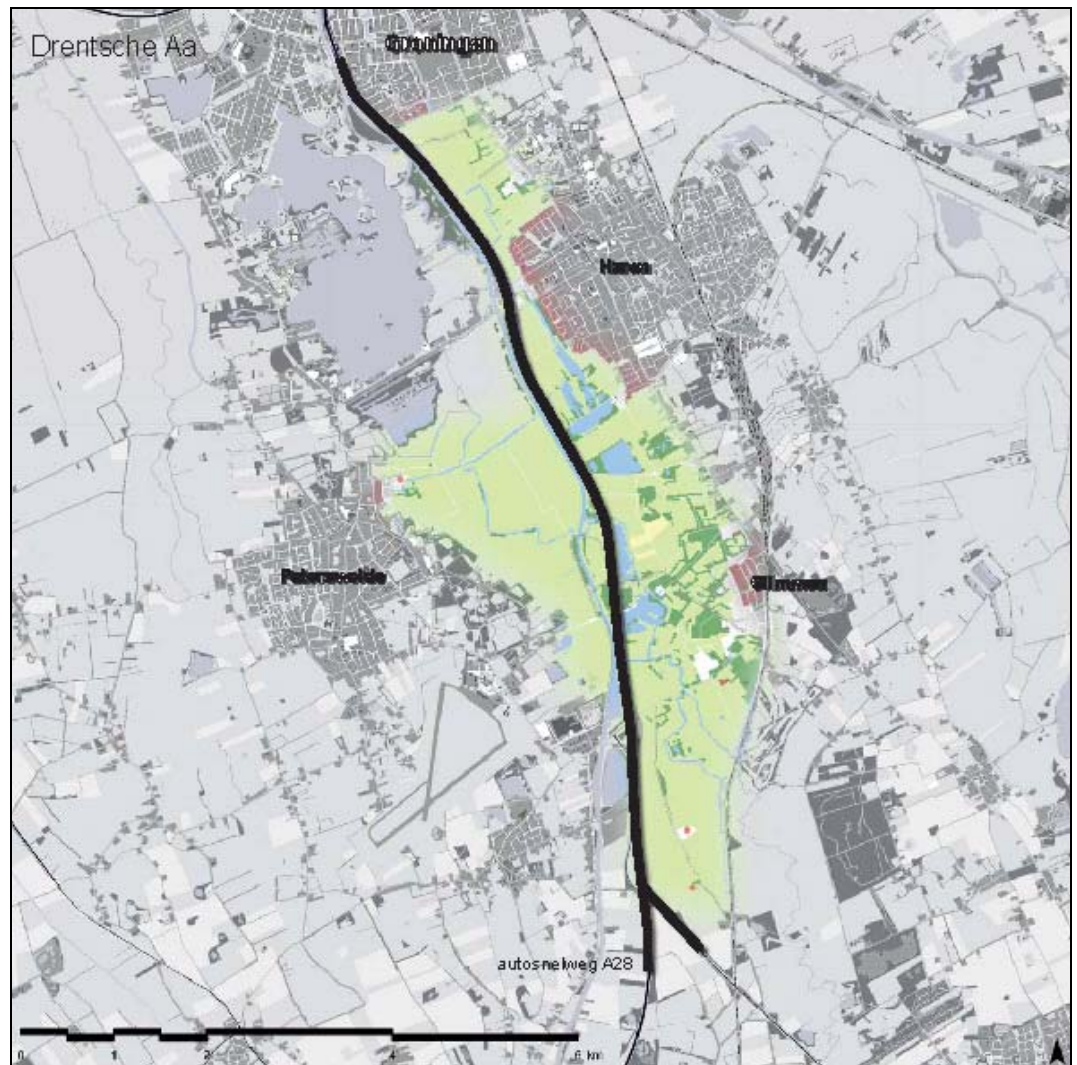
Figuur 18: Ruimtelijke ontwikkelingen IJsselvallei

9 Drentsche Aa

9.1 Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa

Figuur 19: Onderzoeksgebied Drentsche Aa

Bron: de structuurvisie

Het Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa (A28) ligt in het Nationaal Landschap Drentsche Aa, tussen Glimmen en het stedelijk gebied Groningen. Het snelwegpanorama ligt op de overgang van de besloten Hondsrug en de benedenloop van het open beekdal van de Drentsche Aa. Het snelwegpanorama biedt zicht vanaf beide zijden van de snelweg A28 op overwegend open weiden, natuur en plassen en hogere randen met bossen en kernen.

Planologische situatie

Het Nationaal Snelwegpanorama ligt in de gemeenten Haren, Tynaarlo en Groningen en ligt in twee provincies, Groningen en Drenthe.

Het gebied valt onder vijf vigerende bestemmingsplannen. Van deze vijf bestemmingsplannen zijn twee ouder dan tien jaar.

De vigerende bestemmingsplannen zijn in grote mate conserverend van aard met de intentie tot kwaliteitsverbeteringen en worden binnen een tot twee jaar herzien. Door de aanwijzing van het gebied als waterberging (en het hiervoor opgesteld facetbestemmingsplan) zijn bouw mogelijkheden in de bestemmingsplannen buitengebied verder beperkt. Door de aanwijzing van de stadsranden van Haren en Glimmen als beschermd dorpsgezicht en het hiervoor opgestelde (voorontwerp)bestemmingsplan door de gemeente Haren worden de openheid en zichtlijnen verder beschermd, zowel van als naar de snelweg.

9.2 Ruimtelijke ontwikkelingen

Rijksbeleid

Er zijn geen ruimtelijke ontwikkelingen bekend die tot ruimtedruk kunnen leiden in het Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa.

Provinciaal beleid

In de ontwerpomgevingsverordening van de provincie Groningen is aangegeven dat een bestemmingsplan in het gebied van het Nationaal Snelwegpanorama het vrije uitzicht daarvan moet waarborgen.

Ruimtelijke elementen en infrastructuur

In het provinciale omgevingsplan Groningen (POP) speelt de discussie over de zuidelijke rondweg van Groningen. Deze zuidelijke tangent is door de noordelijke rand van het snelwegpanorama geprojecteerd. In het vigerende POP is deze optie als voorkeur genoemd. In het nieuwe ontwerp-POP wordt het uitsluitend nog genoemd als vangnet als andere aanpassingen van de wegenstructuur ontoereikend zijn. Door de gemeente Groningen wordt de optie voor de aanleg van een tunnel onderzocht.

In het POP Drenthe is de mogelijkheid opgenomen voor een capaciteitsverruiming van de A28 (verbreding en aanleg van busbanen).

Regionaal/gemeentelijk beleid

Ruimtelijke elementen en infrastructuur en agrarische bebouwing

Mogelijke aantastingen die nu nog in de bestemmingsplannen aanwezig zijn (naast de reguliere uitbreidingsmogelijkheden van aanwezige bebouwingen) zijn de oprichting van mestsilo's, windturbines, elektriciteitsmasten en de aanleg van houtteelt. Gemeenten hebben of zijn bezig met structuurplannen, landschapsontwikkelplannen en landgoedverbeterplannen die allemaal moeten leiden tot kwaliteitsverbeteringen van de kernkwaliteiten van het nationale landschap en van het snelwegpanorama in het bijzonder. Hiervoor wordt samengewerkt in een regiovisie. Grotendeels heeft het gebied waardevolle bestemmingen waarin de natuurwaarden centraal staan.

Gemeente Haren heeft een partiële herziening van het bestemmingsplan in procedure die regels stelt voor hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing en (vee)schuilhutten. De ruime mogelijkheid voor schuilhutten is na een interventie door het ministerie van VROM beperkt in de partiële herziening.

Bedrijventerrein

Aantasting op lokaal niveau zijn momenteel de invulling van een bedrijventerrein (Nesciolaan) en een transferium bij de afslag van de A28 bij Haren. Hiervoor is de besluitvorming in 2007 al afgerond. Het transferium is gerealiseerd, (met zorg voor landschappelijke inpassing). Het aangrenzend geplande bedrijventerrein (2,5 ha) wil

de gemeente ontwikkelen als een verlaagd landschap. Hierdoor wordt door de gemeente een inpassing nagestreefd die recht doet aan de gedachte van het snelwegpanorama/nationaal landschap. Aan een deel van het bestemmingsplan voor Nesciolaan (betreft een Landgoed en bedrijventerrein voor wonen/werken) heeft de provincie goedkeuring onthouden op grond van archeologische argumenten. De gemeente is wel van plan hiermee verder te gaan.

Niet agrarische bebouwing

Bij de gemeente Tynaarlo speelt de discussie over de verplaatsing of uitbreiding van de Bloemenveiling van Eelde in noordelijke richting. Een studie naar de belemmeringen (planologische analyse Oosterbroek) is eind 2008 afgerond. Het snelwegpanorama is hierbij nog niet betrokken.

Agrarische bebouwing

Het gebied van de gemeente Haren herbergt nog twee praktiserende veehouderijen. Reguliere uitbreidingsmogelijkheden zijn voorhanden maar gezien de geïsoleerde ligging van de gronden is grootschalige uitbreiding niet te verwachten. In het zuidelijke deel van de snelwegpanorama binnen de gemeente Tynaarlo zijn drie veehouderijen die nog uitbreidingsmogelijkheden hebben tot 1 ha. Gezien de ligging en aard van de veehouderijen is het niet ondenkbaar dat daar gebruik van wordt gemaakt. Echter, landschappelijke inpassing van nieuwe stallen wordt wel als mogelijkheid gezien.

Invloeden van buitenaf

Stedelijke ontwikkeling

Het POP Groningen geeft in Haren nog een zoekgebied voor stedelijke ontwikkeling aan. De gemeente heeft hier momenteel nog geen plannen voor en ziet de stedenbouwkundige ontwikkeling geprojecteerd aan de oostkant van de Rijksstraatweg Haren-Groningen (buiten de snelwegpanorama).

Initiatieven particulieren/bedrijven

Er zijn geen initiatieven bekend binnen het snelwegpanorama.

Belevingswereld gemeente

Het gedachtegoed van het Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa wordt door de betrokken gemeenten ambtelijk en bestuurlijk erkend en ondersteund. De gemeenten geven aan dat de hoge betonnen middenberm die door het ministerie van V&W in 2005/2006 is aangelegd het uitzicht op het snelwegpanorama (vanuit de rijrichting naar links) belemmert.

9.3

Conclusie

In het Nationaal Snelwegpanorama Drentsche Aa zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die kunnen leiden tot ruimtedruk. In figuur 20 zijn de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen (objecten/zoekzones) met ruimtedruk aangegeven.

Ruimtedruk

1. Acut:

- Geen

2. Op korte termijn:

- Mogelijke uitbreiding agrarische bedrijven in de meest zuidelijke punt (Tynaarlo/AB);
- Aanleg bedrijventerrein Nesciolaan afrit Haren (Haren/B).

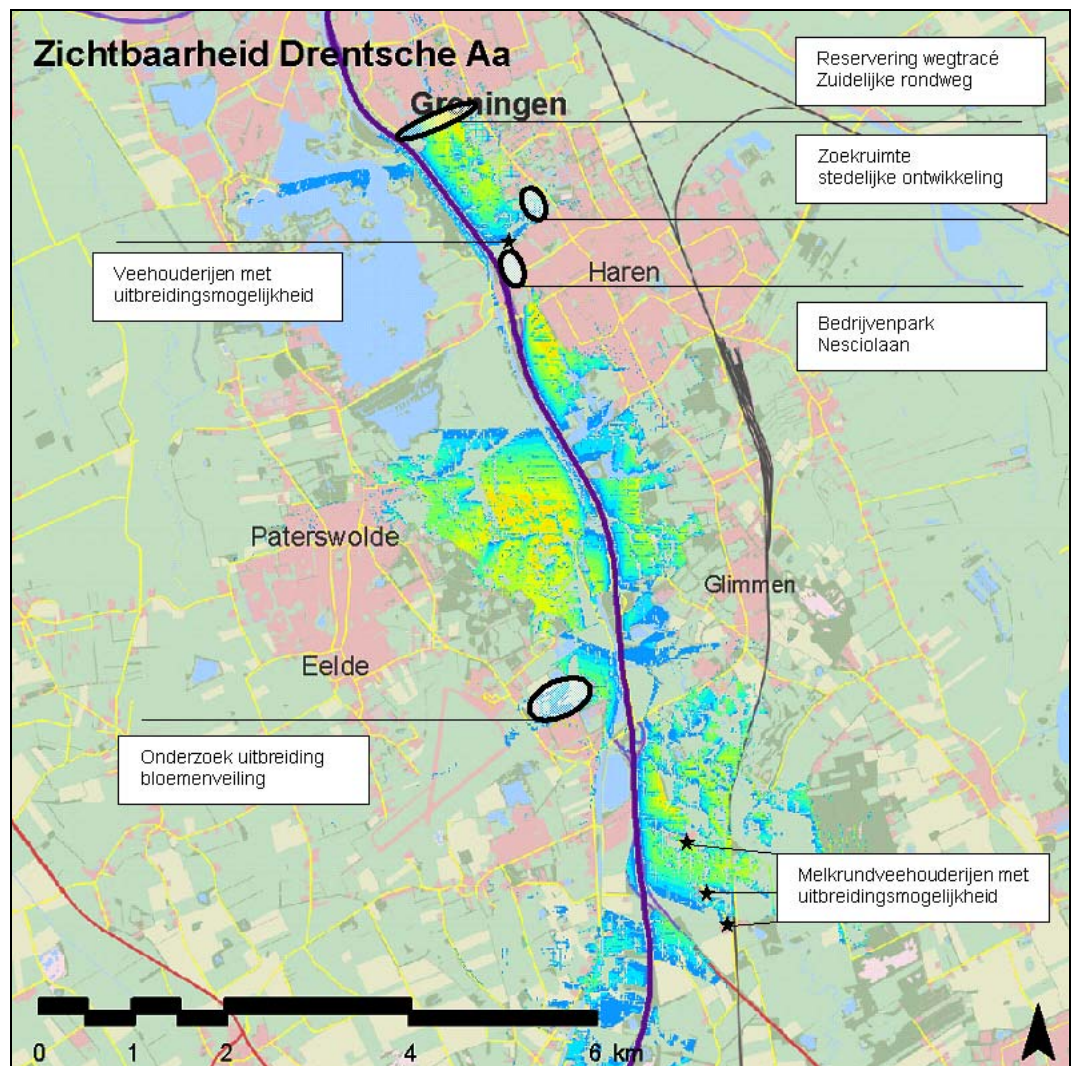
3. Op langere termijn:

- Mogelijke uitbreiding/verplaatsing bloemenveiling Eelde (Tynaarlo/NAB);
- Realisering wegtracé zuidelijke rondweg of aanleg tunnel (Groningen/REI);
- Realisatie hoogwaardig landgoed en bedrijventerrein wonen/werken bij Nesciolaan (Haren/SO);
- Verbreding en aanleg van busbanen A28 (REI).

Invloeden van buitenaf

Het POP Groningen geeft in Haren nog een zoekgebied voor stedelijke ontwikkeling aan. De gemeente heeft hier momenteel nog geen plannen voor en ziet de stedenbouwkundige ontwikkeling geprojecteerd aan de oostkant van de Rijksstraatweg Haren-Groningen.

Figuur 20. Ruimtelijke ontwikkelingen Drentsche Aa

10 Interventiemogelijkheden minister

Inleiding

Doel van de structuurvisie is om de ruimtelijke kwaliteit van de snelwegomgeving te verbeteren en herkenbare en kenmerkende landschapskwaliteiten in de snelwegomgeving veilig te stellen. In de structuurvisie wordt aangegeven dat de uitgangspunten voor de Nationale Snelwegpanorama's door de provincies worden verankerd binnen het beleid voor de Nationale Landschappen. De planologische bescherming van de Nationale Snelwegpanorama's zal uiteindelijk zijn beslag krijgen in bestemmingsplannen.

De tijd staat echter niet stil en uit de uitgevoerde inventarisatie van de VI blijkt dat binnen alle panorama's sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het behalen van de beleidsdoelstelling.

Deze ruimtelijk ontwikkelingen, die nu of op de korte termijn leiden tot ruimtedruk, worden in ieder geval getoetst aan het vigerend beleid waarin het toetskader voor de Nationale Snelwegpanorama's nog niet is meegenomen. In de praktijk betekent dit dat nu ruimtelijke ontwikkelingen conform de wettelijk kaders gerealiseerd kunnen worden die in strijd kunnen zijn met de beleidsuitgangspunten van de structuurvisie.

Tot het moment dat het beleidskader is vertaald in vigerend provinciaal en gemeentelijk beleid is voor de minister van belang om na te gaan op welke wijze belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen met ruimtedruk in overeenstemming kunnen worden gebracht met de uitgangspunten van de structuurvisie. Met andere woorden welke interventie/beïnvloedingsmethoden heeft de minister ter beschikking. De afweging of de minister daadwerkelijk intervenueert en op welke wijze, is afhankelijk van veel factoren. Zo houdt de minister rekening met feit dat een deel van de ruimtelijke ontwikkelingen al een lange historie heeft en in het verleden de instemming heeft gekregen van de minister van VROM.

In dit hoofdstuk worden diverse instrumenten beschreven en in een overzicht geplaatst (figuur 21).

Formele en informele interventies

De interventies zijn te verdelen in formele en informele interventies.

De formele interventies zijn die instrumenten die de minister of haar vertegenwoordiger heeft op basis van wet- en regelgeving. Hierbij kan worden gedacht aan een ministeriële aanwijzing, een rijksinpassingsplan, het indienen van een zienswijze of het instellen van beroep om het nationale belang af te dwingen. Informele interventies zijn die instrumenten die geen wettelijke basis kennen maar wel de besluitvorming kunnen beïnvloeden. Hierbij wordt gedacht aan het voeren van overleg met de initiatiefnemer/bevoegd gezag om gezamenlijk te zoeken naar oplossingsrichtingen die niet in strijd zijn met het rijksbeleid. Ook eventuele financiële vergoedingen bij het kiezen van een gewenste oplossing maakt het mogelijk om het rijksbeleid gerealiseerd te krijgen.

Veelal zal het een mix van interventies zijn gericht op een zo positief mogelijk resultaat per ruimtelijke ontwikkeling.

De VI beperkt zich in dit hoofdstuk tot de meest relevante formele interventies die gebaseerd zijn op de Wro en de Woningwet (Ww). Ook wordt aangegeven waar informele interventies een rol kunnen spelen.

Indeling interventiemogelijkheden

In het onderzoek wordt een driedeling gehanteerd voor de mate van urgentie waarbij ruimtedruk in een Nationale Snelwegpanorama kan optreden: acuut, korte en langere termijn. Deze indeling is eveneens bij de beschrijving van de interventiemogelijkheden aangehouden.

Acuut

Hiervan is sprake indien het betreft de realisatie van ruimtelijke ontwikkelingen waarvoor een bouw- of aanlegvergunning is verleend of bij recht mogelijk is (die gerealiseerd kunnen worden zonder vergunning of ontheffing van de van toepassing zijnde regelgeving). Voor het verwezenlijken van deze ontwikkelingen bestaat geen enkele (juridische) belemmering. Het zijn immers juridisch correcte besluiten waaraan burgers/bedrijven ook rechten kunnen ontleen.

Indien het gaat om ontwikkelingen waarvoor de noodzakelijke vergunning (bouw- of aanlegvergunning) al is verleend is de kans op realisatie hiervan vrij groot.

De kans dat de in het bestemmingsplan verleende rechten (die voor een burger/bedrijf een directe werking hebben), zoals het omschakelen van veeteelt naar fruitteelt/bosbouw, daadwerkelijk wordt toegepast is moeilijk in te schatten. Van grote invloed is in ieder geval de dynamiek van de agrarische sector en de bodemkwaliteit/gesteldheid.

Informele interventies

Verleende vergunningen

Alhoewel de minister rekening houdt met historie van de plannen (eerdere betrokkenheid minister van VROM), kan het toch gewenst zijn om te interveniëren. In dergelijke gevallen ligt het primair voor de hand om langs de weg van het overleg het bevoegde gezag en/of de initiatiefnemer er van te overtuigen de betreffende ontwikkeling niet op de betreffende locatie uit te voeren, te verplaatsen of te komen tot een aanvaardbare inpassing in de omgeving. In deze gevallen moet dan wel rekening gehouden worden met een financiële compensatie voor betrokkene(n).

In gevallen dat sprake is van een zogenoemde slapende bouwvergunning (lang geleden verleend maar nog niet verwezenlijkt) bestaat de mogelijkheid voor het bevoegd gezag om een bouwvergunning onder omstandigheden in te trekken. Dat kan het bevoegd gezag echter alleen als één van de wettelijke intrekingsgronden aanwezig is.

Bestemmingsplannen

Indien de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is op basis van de directe werking van het bestemmingsplan dan kan de minister proberen de gemeente te overtuigen van het belang om het bestemmingsplan aan te passen. Een gezamenlijke aanpak, met alle gemeenten die betrokken zijn bij de uitvoering van het rijksbeleid voor de Nationale Snelwegpanorama's, ligt hier voor de hand.

Formele interventies

Bestemmingsplannen

De minister kan, indien nationale belangen dat met het oog op een goede ruimtelijke ordening noodzakelijk maken, de gemeenteraad verplichten binnen een door haar te stellen termijn een bestemmingsplan vast te stellen, de zogenoemde proactieve aanwijzing. De minister kan voorschriften geven over de inhoud van dat bestemmingsplan.

Een variant hierop is de zogenoemde 'getrapte aanwijzing'. De minister kan GS de aanwijzing geven dat zij de gemeente verplichten om binnen een bepaalde termijn een bestemmingsplan vast te stellen. Een derde mogelijkheid in dit kader is, dat de minister de provincie een aanwijzing kan geven om een verordening vast te stellen.

Voor alle gevallen geldt dat de minister een voorbereidingsbesluit kan nemen. Hiermee kan voor nieuwe gevallen (vergunningaanvragen) de feitelijke situatie tijdelijk bevroren worden. De conserverende werking geldt niet indien er al een bouwaanvraag is ingediend of een bouwvergunning is verleend voordat het voorbereidingsbesluit werd genomen en van kracht is geworden. Hierbij moet wel bedacht worden dat in de periode van voorbereiding van een aanwijzing dit ongetwijfeld zal leiden tot bouwaanvragen van particulieren/bedrijven om zodoende hun rechten veilig te stellen.

Illegale situaties

Een bijzondere categorie zijn de reeds gerealiseerde ontwikkelingen die strijdig zijn met het bestemmingsplan of zonder vergunning zijn uitgevoerd. Overleg met het bevoegd gezag is in eerste instantie het meest voor de hand liggend. Leidt het overleg met het bevoegd gezag niet tot het nemen van legaliserende of handhavende maatregelen, dan kan de regionaal inspecteur bij het bevoegd gezag een handhavingsverzoek indienen. Daarmee wordt in ieder geval bereikt dat het bevoegd gezag, in de regel het gemeentebestuur, zal moeten nagaan of de illegale activiteit gelegaliseerd kan worden of niet. Is legalisatie mogelijk dan zal dat normaliter moeten leiden tot planologische inpassing of het verlenen van de vereiste vergunning. Is legalisatie niet mogelijk, dan zal het bevoegd gezag, in principe, over moeten gaan tot handhaving. Blijft het bestuur echter hierin weigerachtig dan staat voor de regionaal inspecteur de weg open van bezwaar en (hoger) beroep.

Advies

De mogelijkheden om te interveniëren bij reeds verleende vergunningen zijn beperkt tot het voeren van overleg om te komen tot een goed alternatief. Daarbij kunnen financiële tegemoetkomingen een belangrijk hulpmiddel zijn.

Bij (latente) acute ruimtedruk (directe werking) bestaat naast de informele interventies ook een formeel traject. De voorkeur is om in overleg te komen tot de aanpassing van het bestemmingsplan. Echter indien de bereidheid van de gemeente gering is, maar het rijksbelang groot, dan zal het toepassen van de formele bevoegdheid om de gemeenteraad hiertoe te verplichten een reële optie zijn (de proactieve aanwijzing).

Ruimtedruk op korte termijn

Hieronder worden verstaan de ruimtelijke ontwikkelingen die door een (bijna) vastgesteld bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt en na het verkrijgen van een vergunning kunnen worden gerealiseerd. Kortom, er is een planologische basis voor het verlenen van vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen. Het gaat dan om situaties waarbij het bestemmingsplan bijvoorbeeld bouwmogelijkheden op concrete locaties biedt, de aanleg van een bos, de mogelijkheid grasland om te zetten in bometeelt of het in potentie omzetten naar intensieve veehouderijen. De juridische mogelijkheden zijn er maar de rechthebbende heeft die nog niet geëffectueerd.

Informele interventies

Zowel bij vergunningprocedures als bij het willen laten aanpassen van een bestemmingsplan (met een gemeentelijk voorbereidingsbesluit) kan overleg een belangrijke interventie zijn.

Door het aanreiken van en het gezamenlijk zoeken naar alternatieve locaties kunnen bepaalde ontwikkelingen worden tegengegaan dan wel gerealiseerd zonder de rijksbelangen te schaden. Ook in dit geval moet rekening gehouden worden met een mogelijke financiële compensatie voor betrokkene(n).

Formele interventies

Projectbesluiten

Op basis van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dienen gemeenten over projectbesluiten eerst overleg te voeren met het Rijk (waaronder VI) indien nationale belangen in het geding zijn. Nationale Landschappen zijn van nationaal belang. De regionaal inspecteur in dergelijke gevallen zijn advies, bezwaar en beroepsmogelijkheden aanwenden.

Proactieve aanwijzing

Evenals bij acute ruimtedruk kan bij ontwikkelingen die tot een ruimtedruk op korte termijn leiden, de Ministeriële aanwijzingsbevoegdheid (de proactieve aanwijzing) een interventie-instrument zijn (zie onder acuut).

AMvB Ruimte

De AMvB Ruimte zal medio 2010 van kracht worden. Nu wordt nog gewerkt aan de precieze invulling. In ieder geval kan de minister op basis van deze AMvB regels stellen aan de inhoud van bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen. In de AMvB wordt een termijn gesteld waarbinnen gemeenten hun plannen moeten hebben aangepast. Daarnaast kan de minister in de AMvB voor bepaalde onderwerpen aandacht vragen in de provinciale verordening. Het moet daarbij steeds gaan om nationale belangen en een goede ruimtelijke ordening.

De minister kan, indien nationale ruimtelijke belangen dit vorderen, tevens door middel van een soort van voorbereidingsbesluit nieuwe ongewenste activiteiten weren. Dat geldt niet voor reeds ingediende aanvragen en verleende vergunningen.

Rijksinpassingsplan

Indien er sprake is van nationale belangen, kan de minister zélf een bestemmingplan vaststellen, het zogenoemde rijksinpassingsplan. Als de minister een rijksinpassingsplan voorbereidt en zij wil in de tussenliggende periode ongewenste ontwikkelingen voorkomen, dan kan zij een voorbereidingsbesluit nemen (zie acuut). Hierbij wordt volledigheidshalve nog opgemerkt dat indien een gemeente als gevolg van bijvoorbeeld een inpassingsplan geconfronteerd wordt met hogere kosten, de gemeente het rijk kan vragen om een vergoeding van die extra hogere kosten. De Wro voorziet in een 'hogere kostenregeling'.

Vergunningprocedures

Indien er een vermoeden bestaat dat een bouw- of aanlegvergunning op grond van het vigerend bestemmingsplan onrechtmatig is verleend kan de regionaal inspecteur in het kader van de vergunningprocedures in principe, bezwaar aantekenen. Tegelijkertijd kan de regionaal inspecteur een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechter en daarbij vragen deze vergunning te schorsen, zodat deze (voorlopig) niet van kracht wordt.

Advies

Overleg, met soms financiële compensatie, geldt als basis voor het interveniëren bij ruimtedruk op de korte termijn. Pas daarna, indien dit niet tot een goede bescherming van het rijksbelang leidt, is toepassing van formele interventies een optie om de doorwerking van het rijksbeleid te bevorderen.

Ruimtedruk op langere termijn

Er is sprake van ruimtedruk op langere termijn indien er nog een ruimtelijke procedure moet worden gevolgd om beleidsvisies te verwerken in bestemmingsplannen; het planologisch kader is er nog niet. Wel kunnen de kaders vastgelegd zijn in vastgestelde (ontwerp)streekplannen of structuurvisies.

Informele interventies

Op de tijdsbalk geplaatst ligt hier de meeste ruimte om in overleg met andere overheden het overheidsbeleid synchroon te laten lopen. Hierdoor neemt de kans toe dat toekomstige bestemmingsplannen in lijn zijn met het rijksbeleid.

Formele interventies

Bestemmingsplannen

Op basis van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) dienen gemeenten over ontwerpbestemmingsplannen eerst overleg te voeren met het Rijk (waaronder VI) indien nationale belangen in het geding zijn. Wordt een bestemmingsplan in procedure gebracht en de VI is van mening dat het rijksbelang toch niet goed geborgd is dan kan de regionaal inspecteur daarover zienswijze inbrengen. Wordt bij de vaststelling van het bestemmingsplan door de gemeente hiermee geen of onvoldoende rekening gehouden dan staat vervolgens beroep open bij de Raad van State. Belangrijk daarbij is dat hoe concreter het rijksbeleid (bijvoorbeeld in de AMvB Ruimte) geformuleerd is hoe groter de kans op een succesvolle formele interventie.

Aan het slot van een bestemmingsplanprocedure heeft de minister ook nog de mogelijkheid om in te grijpen. In concrete gevallen kan de minister een reactieve aanwijzing geven en daarmee de inwerkingtreding van een (deel van een) bestemmingsplan of een projectbesluit blokkeren. Het is een vangnetbepaling in de wet die bedoeld is voor onvoorziene omstandigheden. Ook aan het gebruik van dit instrument is een aantal voorwaarden verbonden.

Ook bij ruimtedruk op langere termijn kan de Ministeriële aanwijzingsbevoegdheid (de proactieve aanwijzing) een interventie-instrument zijn (zie onder acuut).

Advies

Naast het plegen van overleg (overtuigen) lijkt de borging van belangen via de bestemmingsprocedure met eventueel een zienswijze en een beroep de meest geëigende weg.

De mate van succes van de formele interventie is ondermeer afhankelijk of het rijksbeleid concreet genoeg is geformuleerd.

Conclusie

De minister kan zowel informele als formele interventies plegen. Bij ruimtedruk op acute termijn zijn de interventiemogelijkheden beperkter dan voor de kortere en langere termijn. Veelal is overleg een goede basis gevolgd door een formele interventie die, afhankelijk van het rijksbelang, in zwaarte kan variëren. De kans op een succesvolle formele interventie, zoals zienswijze, beroep en reactieve aanwijzing wordt mede bepaald door de concreetheid van de geformuleerde rijksdoelen. Opgemerkt wordt dat er wijzigingen van de VROM wet- en regelgeving in voorbereiding zijn waarbij verschillende interventiemogelijkheden voor de minister van VROM worden ingetrokken.

Figuur 21: Overzicht belangrijkste interventiemogelijkheden minister van VROM bij Nationale Snelwegpanorama's

Wettelijke basis	Ruimtedruk A = Acuut B = Korte termijn C = Langere termijn	Overleg	Bezwaar/zienswijze/ beroep/verzoek voorlopige voorziening	Reactieve aanwijzing	Vervangings-besluit Wro/proactieve aanwijzing
Vastgesteld streekplan /structuurvisie	C	X	-	-	-
Ontwerp streekplan/ structuurvisie	C	X	-	-	-
Bestemmingsplan Vastgelegd in bestemmingsplan	A	Aanpassing bestemmingsplan	-	-	-
Niet vastgelegd in bestemmingsplan	A/B	Aanpassing bestemmingsplan	-	-	-
Bestemmingsplan in procedure Binnenplanse vrijstellingen/ Wijzigingen/ ontheffingen	B	X	X	X	Proactieve aanwijzing
Aanlegvergunningstelsel	B	Aanpassing bestemmingsplan	-	-	Proactieve aanwijzing
Vrijstellingen/ Projectbesluiten	B	Aanpassing bestemmingsplan	X	-	-
Vrijstellingen/ Projectbesluiten	B	X	X	-	Vervangingsbesluit
Vergunningen Bouwvergunningen / aanlegvergunning Op basis van bestemmingsplan/vrijstelling/ontheffing					
Nog niet verleend	A	X	-	-	-
Verleend	A	Inpassing v/h gebouw in de omgeving Verplaatsing	Indien de vergunning nog niet onherroepelijk	-	-
Nog niet gebouwd (slapend)	A	Intrekken van de vergunning/	-	-	-

Wettelijke basis	Ruimtedruk A = Acuut B = Korte termijn C = Langere termijn	Overleg	Bezwaar/zienswijze/ beroep/verzoek voorlopige voorziening	Reactieve aanwijzing	Vervangings-besluit Wro/proactieve aanwijzing
		verplaatsing			
Illegale situaties					
Passend in bestemmingsplan	A	Handhavingsverzoek	X	-	-
Niet passend in bestemmingsplan	A	handhavingsverzoek	X	-	-

"X" = mogelijk / "-" = niet mogelijk

Algemeen

De negen Nationale Snelwegpanorama's zijn gelegen op het grondgebied van 28 gemeenten en zeven provincies. De inventarisatie heeft een divers beeld opgeleverd binnen de negen Nationale Snelwegpanorama's. Een aantal ruimtelijke ontwikkelingen is te kwantificeren als stimulans voor het gebied. Het merendeel van de geïnventariseerde ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot ruimtedruk op de acute, korte of langere termijn. Bij deze ontwikkelingen is het van belang om na te gaan of en hoe de minister haar interventies wil inzetten.

Belevingswereld gemeente

Uit de contacten met de betrokken gemeenten blijkt dat deze gemeenten:

- Op de hoogte zijn van de structuurvisie waarin de negen Nationale Snelwegpanorama's zijn aangewezen;
- Over het algemeen een positieve grondhouding innemen voor de bescherming en versterking van de gebiedskwaliteiten en de herkenbaarheid en zichtbaarheid hiervan. De gemeenten vinden de gebieden zelf ook waardevol;
- Soms al anticiperen op het nieuwe beleid. Een concreet voorbeeld is de voorgestelde invulling van het bedrijventerrein (Nesciolaan) in de gemeente Haren (Drentsche Aa). De gemeente wil het terrein aanleggen als verlaagd landschap waardoor de verstoring in het panorama zo gering mogelijk is;
- Soms van mening zijn dat het nieuwe beleid van de Nationale Snelwegpanorama's geen belemmering mag zijn voor ontwikkelingen die nu procedureel in gang zijn gezet.

Stimulans

Voor de negen Nationale Snelwegpanorama's zijn er stimulansen omdat:

- Een aantal vigerende bestemmingsplannen reeds conserverend is voor de openheid van het gebied;
- In regionaal verband initiatieven genomen zijn die bij doorwerking ook de gebiedskwaliteiten ondersteunen (bijvoorbeeld het Inspiratieboek 'Venster Bodegraven–Woerden', het Groenbeleidsplan Haaglanden);
- Saneringsregelingen (rood voor rood/groen) worden toegepast om ongewenste bouwwerken in het agrarisch gebied te saneren ter bevordering van de openheid (zichtbaarheid);
- In een ontwerpprovinciale verordening de gebiedskwaliteit zichtbaarheid is opgenomen ter bescherming van het Nationale Snelwegpanorama.

Ruimtedruk

In de negen Nationale Snelwegpanorama's zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die leiden tot ruimtedruk. Hier is de kans aanwezig dat in de toekomst in het gebied bebouwing, beplanting en ruimtelijke elementen verschijnen die de gebiedskwaliteiten aantasten of de herkenbaarheid of zichtbaarheid hiervan. Deze kans kan zich acuut voor doen op de korte of langere termijn.

Acuut

In acht Nationale Snelwegpanorama's is geen sprake van grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot acute ruimtedruk (zoals woonwijken, bedrijventerreinen etc.). Uitzondering hierop vormt Wiericke. In vijf Nationale Snelwegpanorama's is sprake van kleinschalige ruimtelijke ontwikkelingen.

Grootschalig:

1. Het bouwrijp maken van een wijk voor 110 woningen (Wiericke).

Kleinschalig:

2. De aanleg van infrastructurele werken:
 - a. Een zendmast van 15 meter hoogte (Wiericke)
 - b. De aanleg van een hoogspanningsstation (Venen en Vecht)

3. De uitgevoerde aanplant van bomen (knotwilgen) langs de A1 in verband met de verkeersveiligheid. De bomen moeten voorkomen dat over de snelweg laag vliegende zwanen in botsing komen met het autoverkeer (Eemland).
4. De mogelijkheid voor het veranderen van het huidige agrarische gebruik naar een andersoortig agrarisch gebruik, bijvoorbeeld van weidegebied naar bosbouw of maïsteelt (Eemland, Wiericke, Noord-Kennemerland en Hoeksche Waard). Indien dit plaats vindt binnen hetzelfde Nationale Snelwegpanorama kan een cumulatie-effect van een aantasting van de gebiedskwaliteiten (of zichtbaarheid en herkenbaarheid hiervan) optreden.

De VI adviseert het Directoraat-Generaal Ruimte (DGR) voor de ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot acute ruimtedruk het volgende:

- Bij 1 (woonwijk) en 2b (hoogspanningsstation) in overleg te treden met de initiatiefnemer om met de realisatie van het object de gebiedskwaliteiten zo min mogelijk aan te tasten;
- bij 2a geen interventie in te zetten, omdat de ruimtedruk als minimaal is te beschouwen;
- Bij 3 in overleg te treden met het ministerie van V&W om de mate van aantasting na te gaan en indien noodzakelijk na te gaan of er alternatieven mogelijk zijn;
- Bij 4 de VI de opdracht te geven om met de gemeenten in overleg te treden om op korte termijn dit recht in te perken door de bestemmingsplannen aan te passen en daarin waarborgen op te nemen om de belangen van de Nationale Snelwegpanorama's zeker te stellen.

Korte termijn

In acht Nationale Snelwegpanorama's zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die op korte termijn kunnen leiden tot ruimtedruk. Dit zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van woonwijken (Bunschoten, Bodegraven en Breukelen) en van bedrijventerreinen (Bunschoten, Bodegraven en Voorst) en de realisatie van een oliewinstation (Reeuwijk).

De VI adviseert DGR het volgende:

- Breng in samenwerking met de VI, provincie en gemeenten de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen in beeld in relatie tot o.a. de zichtbaarheidskaarten en de gebiedskwaliteiten uit de structuurvisie;
- Definieer op basis van de verkregen informatie in samenhang met de interventiemogelijkheden acties richting gemeenten en provincies.

Langere termijn

In acht Nationale Snelwegpanorama's zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die op langere termijn kunnen leiden tot ruimtedruk. Dit zijn bijvoorbeeld de ontwikkeling van woonwijken (Wormerland en Haren) en van bedrijventerreinen (Wormerland, Woerden en Binnenmaas) en de realisatie van windturbines (Loenen, Breukelen en Binnenmaas).

Vergelijkbaar met het advies voor ruimtedruk op korte termijn stelt de VI voor dat, na het prioriteren van deze ontwikkelingen voor de belangrijkste ruimtelijke ontwikkelingen, de regionale accounts (DGR/VI) het belang van de doorwerking van de structuurvisie uitdragen richting provincies en gemeenten.

Invloeden van buitenaf

In de directie omgeving van de Nationale Snelwegpanorama's zijn (grootschalige) ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk die van invloed kunnen zijn op de beleving van het panorama. De VI adviseert DGR om na te gaan of hiervoor beleid moet worden ontwikkeld.

Figuur 22: Overzicht ruimtedruk in de negen Nationale Snelwegpanorama's

Snelwegpanorama	Acuut	Korte termijn	Langere termijn
Eemland	AA/NB	SO/B/AB	REI
Wijde Wormer–Oostzaan	-	SO/NAB	SO/B
Wiericke	SO/AA/REI	SO/B/NAB/REI	B/NAB
Wijk en Wouden	-	SO/AB	-
Noord–Kennemerland	AA	SO/REI	SO/NB
Venen–Vecht	REI	SO/AA/NB/REI/AB	SO/REI
Hoeksche Waard	AB/AA	-	SO/B/REI
IJsselvallei	-	SO/AB	NAB/REI
Drentsche Aa	-	B/AB	SO/B/REI/NAB

Toelichting figuur

- SO = Stedelijke ontwikkeling (woonwijk, verdichting lintbebouwing, combinatie wonen en werken, recreatie)
- B = Bedrijventerrein
- NAB = Niet agrarische bebouwing (geluidscherm, landgoed, niet agrarisch bedrijf)
- AB = Agrarische bebouwing (uitbreiding van bestaande agrarische bebouwing, nieuw agrarische bedrijf en verglazing)
- AA = Agrarische activiteit (teeltwisseling bij recht of aanlegvergunningstelsel)
- NB = Natuurlijke barrière (beplanting, geluidswal)
- REI = Ruimtelijke elementen en infrastructuur (windmolen, zendmast, hoogspanningsmast, weg)
- EHS = Ecologische Hoofdstructuur (biodiversiteit/bescherming gebiedskwaliteiten)

12 Bijlage 1 Begrippen- en afkortingenlijst

Begrippenlijst

Acute ruimtedruk

De ruimtedruk is *acuut* indien er sprake is van een ontwikkeling waarvoor de planologische en vergunningprocedure geheel is doorlopen en waarvan de realisatie elk moment kan aanvangen. Daarnaast staat het bestemmingsplan bij recht ruimtelijke ontwikkelingen toe waarvoor geen vergunning nodig is.

Ruimtedruk op korte termijn

Het kenmerk van ruimtedruk op *korte termijn* is dat het vigerende bestemmingplan en de daarin genoemde voorschriften ruimte biedt voor ongewenste ontwikkelingen. Hiervoor moet nog wel een vergunningprocedure worden doorlopen.

Ruimtedruk op langere termijn

Er is sprake van ruimtedruk op *langere termijn* indien er nog een ruimtelijke procedure moet worden gevolgd om toekomstige ontwikkelingen (in bijvoorbeeld visies) te verwerken in bestemmingsplannen.

Afkortingenlijst

AMvB	=	Algemene Maatregel van Bestuur
DGR	=	Directoraat-Generaal Ruimte
DLG	=	Dienst Landelijk Gebied
EHS	=	Ecologische Hoofdstructuur
EZ	=	Economische Zaken
GS	=	Gedeputeerde Staten
LNV	=	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MER	=	milieueffectrapportage
NPN	=	Northern Petroleum Netherlands BV
POP	=	Provinciale omgevingsplan
PS	=	Provinciale Staten
VROM	=	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
V&W	=	Verkeer & Waterstaat
Ww	=	Woningwet
WRO	=	Wet op de Ruimtelijke Ordening
Wro	=	Wet ruimtelijke ordening

13

Bijlage 2 Overzicht provincies en gemeenten

Snelwegpanorama	Provincie	Gemeente	
Eemland	Utrecht	Amersfoort	
		Baarn	
		Bunschoten	
		Eemnes	
Wijde Wormer-Oostzaan	Noord-Holland	Oostzaan Wormerland	
Wiericke	Utrecht	Montfoort Oudewater Woerden	
		Zuid-Holland	Bodegraven Reeuwijk
	Zuid-Holland	Leidschendam-Voorbrug Zoeterwoude	
Noord-Kennemerland	Noord-Holland	Castricum Heiloo Uitgeest	
Venen-Vecht	Utrecht	Abcoude Breukelen Loenen	
Hoeksche Waard	Zuid-Holland	Binnenmaas Cromstrijen Oud-Beijerland	
		Overijssel	Deventer
			Gelderland
Drentsche Aa	Groningen	Groningen Haren	
	Drenthe	Tynaarlo	

Meer informatie

Dit is een publicatie van het Ministerie van VROM

Inspectie

Regio Oost

Bezoekadres : Pels Rijckenstraat 1, Arnhem

Postadres : Postbus 136, 6800 AC Arnhem

www.vrom.nl

Publicatiedatum: maart 2009

Dit rapport bevat een zeer beknopte en vrije weergave van de wettelijke bepalingen.
Bij een geschil kunt u zich niet op deze publicatie beroepen.
Raadpleeg in zo'n geval altijd de wetten en regelingen zelf.